

a b c d e f g h

Trajectnota / MER Fase 2

Schiphol – Amsterdam – Almere

Deel B

Compensatievisie

Mei 2008

a b c de f q h

Inhoudsopgave

1	Kader van het onderzoek	6
1.1	Aanleiding en achtergrond	6
1.2	Regelgeving en beleid	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Effecten, standaard en extra mitigerende maatregelen	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Ruimtebeslag	9
2.3	Barrièrewerking	10
2.3.1	Achtergrond	10
2.3.2	Provinciale doelstellingen voor verbindingen	11
2.3.3	Barrièrewerking op Ecologische verbindingzones	13
2.3.4	Overige barrièrewerking	17
2.4	Verstoring	20
2.5	Verdroging	23
3	Uitgangspunten Compensatie	24
3.1	Randvoorwaarden compensatie EHS	24
3.1.1	Provinciale uitwerkingen van de randvoorwaarden	25
3.2	Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden EHS	27
3.3	Mitigatie en compensatie beschermde soorten (Flora- en faunawet)	27
3.4	Compensatie volgens Boswet	28
4	Compensatievisie	30
4.1	Compensatietaakstelling	30
4.2	Knelpunten voor compensatie	32
4.3	Kansen voor compensatie	33
4.3.1	Gebiedsgerichte ontwikkelingen	33
4.3.2	Versterken van leefgebieden van beschermde soorten Buiten de EHS	38
4.3.3	Uitbreiding van leefgebieden van soorten	38
4.3.4	Verwerving van gronden	39
4.4	Vervolgstappen\procedures	39
	Bijlage 1: Bronnen	40
	Bijlage 2: Spelregels EHS	41
	Bijlage 3: Beleid Provincie Noord-Holland	47
	Bijlage 4: Beleid Provincie Flevoland	53
	Bijlage 5: EHS en natuurdoeltypen in Noord-Holland	57

a b c d e f g h

Bijlage 6: Onderdoorgangen van de A6 60

Bijlage 7: Flora- en faunawet 61

a b c de f q h

1 Kader van het onderzoek

1.1 Aanleiding en achtergrond

Door de voorgenomen uitbreiding van het wegtracé Schiphol – Amsterdam – Almere wordt een Trajectnota / Milieueffect rapportage (TN/MER) opgesteld. Voor verschillende alternatieven wordt gekeken in hoeverre zij het verkeersprobleem oplossen en welke negatieve effecten op het milieu plaatsvinden.

In het deelrapport Natuur zijn de aanwezige natuurwaarden, ontwikkelingen en effecten van de verschillende alternatieven beschreven. Binnen alle alternatieven vinden negatieve effecten op natuurwaarden plaats. Vanuit de natuurwetgeving is mitigeren (maatregelen nemen om schade te beperken) en compenseren van het aantasten van beschermde natuurwaarden verplicht.

In deze rapportage, de Mitigatie- en compensatievisie (M&C-visie), wordt gekeken welke maatregelen genomen kunnen worden om schade te verminderen en te voorkomen. Omdat niet alle schade te voorkomen is, zal ook gecompenseerd moeten worden. De richtlijnen en randvoorwaarden voor compensatie worden uitgewerkt en er worden zoekgebieden vastgesteld. In deze visie wordt de basis gelegd voor het compensatieplan dat in de volgende fase, het Ontwerp Tracé Besluit (OTB), wordt opgesteld. In de fase van het OTB worden eventueel benodigde ontheffingen en vergunningen aangevraagd.

1.2 Regelgeving en beleid

De aangetaste beschermde natuurwaarden betreffen zowel beschermde soorten als beschermde gebieden.

Flora en faunawet

Voor de soortbescherming is de Flora- en faunawet van belang. Naast de algemene zorgplicht die geldt voor alle planten en dieren, zijn er zijn verbodsbepalingen vastgesteld voor bepaalde beschermde soorten. Bij overtreding van deze verbodsbepalingen moet ontheffing worden aangevraagd (zie Bijlage 6).

Deze ontheffing wordt alleen verleend indien de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt, er geen alternatieven zijn en er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn. Vervolgens worden eisen aan de compensatie gesteld. Het bevoegd gezag is de Dienst Regelingen, onderdeel van het Ministerie van LNV.

Ecologische Hoofdstructuur

Gebieden binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zijn beschermd, hiervoor zijn de Nota Ruimte en het Streekplan kaderstellend. De richtlijnen die hierin staan, zijn verder uitgewerkt in het recent verschenen rapport 'Spelregels van de EHS'. Daarnaast is er contact

geweest met het bevoegd gezag, de provincie Noord-Holland en Flevoland.

De voorwaarden die vanuit de soort- en gebiedbescherming worden gesteld aan mitigatie en compensatie worden in deze rapportage verder uitgewerkt (zie ook Bijlage 2, 3, 4, en 5).

Natuurbeschermings-wet 1998

Een deel van de gebieden die onder de EHS vallen, is ook beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Met deze wet zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. De gebieden zijn van belang voor bepaalde (kwalificerende) habitattypen en soorten, voor deze habitattypen en soorten zijn instandhoudingsdoelen opgesteld. Voor projecten en plannen moet onderzocht worden of er mogelijk een negatieve invloed is op de instandhoudingsdoelen. Deze plicht geldt ook voor projecten en plannen die plaatsvinden buiten de natuurgebieden zelf, ook dan kan er externe werking optreden (invloeden van buitenaf). In het deelrapport Natuur zijn de mogelijke effecten onderbouwd (zie hoofdstuk 9).

1.3 Leeswijzer

Na de inleiding vindt u in hoofdstuk 2 een toelichting van mitigerende (schadebeperkende) maatregelen. Een deel van de mitigerende maatregelen wordt standaard genomen, een ander deel wordt aan de hand van de effectbepaling als extra voorgesteld/ geadviseerd. Omdat er veel partijen betrokken zijn (provincie, gemeente, stadsdelen) en er verschillende doelen en belangen binnen de vaak dichtbevolkte gebieden spelen, zal nadere afstemming tussen de betrokkenen over de maatregelen noodzakelijk zijn.

Effecten op natuurwaarden die niet te mitigeren zijn, moeten van het beleid en wetgeving worden gecompenseerd. Het derde hoofdstuk gaat hier op in en beschrijft hiervoor de uitgangspunten.

Het vierde hoofdstuk vervolgens beschrijft de visie en wijze waarop Rijkswaterstaat aan de compensatieplicht kan doen. Er wordt ingegaan op de kansen en knelpunten van zoekgebieden voor de compensatietaakstelling.

Bij dit deelrapport horen diverse kaarten. Deze zijn opgenomen in de losse kaartenbijlage. Voor de Compensatievisie betreft het de kaarten:

- Verstoring (geluidscontouren).

2 Effecten, standaard en extra mitigerende maatregelen

2.1 Inleiding

Wegen kunnen op verschillende manieren een negatief effect hebben op de natuur in de omgeving: ruimtebeslag (vernietiging), barrièrewerking, verstoring door licht of geluid en verdroging. In de voorliggende rapportage worden de effecten kort weergegeven (zie ook deelrapport Natuur) en wordt beschreven met welke maatregelen negatieve effecten verminderd en/of voorkomen kunnen worden.

Binnen het MER zijn twee alternatieven van belang: het Locatiespecifiek en het Stroomlijnalternatief. Daarnaast zijn er verschillende varianten binnen de alternatieven. Voor een verdere omschrijving van de alternatieven en varianten wordt verwezen naar het TN/MER deel A-II.

Het studiegebied is onderverdeeld in 5 deelgebieden (zie ook onderstaande afbeelding). Het betreft:

1. Knooppunt Badhoevedorp tot knooppunt Holendrecht (A9).
2. Knooppunt Holendrecht tot knooppunt Diemen (A9).
3. Knooppunt Holendrecht, knooppunt Amstel, knooppunt Watergraafsmeer tot knooppunt Diemen (A2, A10, A1).
4. Knooppunt Diemen tot knooppunt Muiderberg (A1).
5. Knooppunt Muiderberg tot en met aansluiting Almere Buiten Oost (A6).

In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens voor ruimtebeslag, barrièrewerking, verstoring en verdroging aangegeven wat de effecten zijn en welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Bij het bepalen van de mitigerende maatregelen wordt uitgegaan van de referentiesituatie in 2020. Een beschrijving van de referentiesituatie staat in het Deelrapport Natuur (Hoofdstuk 6 en 7 Huidige situatie en Autonome ontwikkeling).

2.2 Ruimtebeslag

De weg wordt verbreed, enkele knooppunten worden aangepast en op één locatie wordt het tracé verlegd, hierdoor treedt extra ruimtebeslag op. Natuurgebieden (delen van de Ecologische Hoofdstructuur) die aan het tracé grenzen worden hierdoor deels vernietigd. Er vindt geen oppervlakteverlies van Natura 2000-gebied plaats.

De directe aantasting van provinciale EHS door het ruimtebeslag van de verbreding van het tracé wordt in onderstaande tabel weergegeven. Het ruimtebeslag is opgedeeld naar provincie (Noord-Holland of Flevoland). Binnen Noord-Holland is er onderscheid gemaakt tussen weidevogelgebied en EHS (naar aanleiding van de compensatieregels, zie H3) en binnen Flevoland bestaat de indeling prioritair, waardevol en overige PEHS. Dit verschil is meegewogen in de effectbepaling in het deelrapport Natuur, voor de berekening van de compensatietaakstelling maakt dit onderscheid binnen Flevoland geen verschil.

Deelgebied	Provincie Noord-Holland		Provincie Flevoland		
	EHS	Weidevogel	Prioritair	Waardevol	Overig
1	6 ha	6 ha	0	0	0
2	0,2 ha	1,3 ha	0	0	0
3	0,5 – 0,7 ha	0,1 – 1,1 ha	0	0	0
4	26 – 27,6 ha	71,2 – 77,4 ha	0	0	0
5	0	19 – 20 ha	0	16 – 36 ha	8,5 – 10,5 ha
Totaal	32,7-34,5 ha	97,6-105,8	0	16 – 36 ha	8,5 – 10,5 ha

Oppervlak van het ruimtebeslag provinciale EHS.

Het voornaamste ruimtebeslag vindt plaats in de deelgebieden 4 en 5. Het gaat om de Bloemendaler- en Nieuwe Keverdijkse polder (deelgebied 4) en het Kromslootpark en het Beginbos (deelgebied 5).

Naast natuurgebieden kunnen leefgebieden van beschermde soorten aangetast worden. Beschermde soorten die in de directe omgeving (binnen 100 meter) van het tracé voorkomen zijn: Ringslang, Rugstreppad, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rietorchis, Daslook. In Bijlage 7 wordt toegelicht in hoeverre ruimtebeslag van leefgebied en de compensatieverplichting hiervan aan de orde is. In de meeste gevallen is het behoud van leefgebied gewaarborgd vanuit de compensatieplicht voor de EHS, de standaard maatregel dat te dempen sloten worden hergraven en compensatie vanuit de Boswet. Er zijn dan ook geen extra compenserende maatregelen. In paragraaf 3.3 wordt verder ingegaan op maatregelen voor beschermde soorten.

Voor het verbreden van de weg zijn geen mitigerende maatregelen mogelijk om het ruimtebeslag te beperken. In de uitvoeringsfase kan welk rekening gehouden worden met natuur door het minimaliseren en zoneren van de werkruimte. Binnen de alternatieven is er een groot verschil in ruimtebeslag bij het Kromslootpark, alleen in het Stroomlijnalternatief 2x4 is het ruimtebeslag een stuk kleiner dan binnen de andere alternatieven.

Als mitigerende maatregel is een onderzoek naar een alternatief ontwerp van de afslag Havendreef (S101) mogelijk. Hiermee kan mogelijk het ruimtebeslag in het Kromslootpark binnen het MMA, Locatiespecifiek en Stroomlijnalternatief 4x2 beperkt worden.

Daarnaast zal het ruimtebeslag gecompenseerd moeten worden, dit wordt verder onderbouwd in hoofdstuk 3.

2.3 Barrièrewerking

De barrièrewerking gaat in op de EHS en de ecologische en robuuste verbindingzones die hier onderdeel van zijn. Er is geen barrièrewerking op de Natura 2000-gebieden en de kwalificerende soorten (zie H9 in deelrapport Natuur).

2.3.1 Achtergrond

Het verplaatsen door het landschap op zoek naar voedsel, dekking of voortplantingsgebied is essentieel voor het voortbestaan van soorten. Wegen en andere barrières tasten in veel gevallen voor allerlei soorten de mogelijkheid om zich tussen(deel)leefgebieden te verplaatsen aan, hierdoor kan bijvoorbeeld het voortplantingshabitat niet bereikbaar zijn waardoor hele populaties van soorten in gevaar komen. Daarnaast kan het doorsnijden van een leefgebied ervoor zorgen dat een gebied te klein wordt om nog een levensvatbare populatie van een bepaalde plant- of diersoort te herbergen. Ook zal door de geïsoleerde ligging het gebied moeilijker bereikbaar zijn voor herkolonisatie door de soorten die er verdwenen zijn.

Soorten die extra gevoelig zijn voor barrièrewerking en aanrijdingen zijn zeldzame soorten met kleine lokale populaties en grote individuele leefgebieden (vb. eekhoorn) en soorten die afhankelijk zijn van een dagelijkse of seizoensgebonden trek tussen lokale leefgebieden (bijvoorbeeld amfibieën). Daarbij is de gevoeligheid groter naarmate de dieren zich minder snel kunnen verplaatsen.

De barrièrewerking van wegen is vooral afhankelijk van de verkeersintensiteit en de breedte van de weg. Dieren reageren verschillend op de aanwezigheid van een weg. Voor kleinere diersoorten kan alleen al het asfalt een onoverkomelijke barrière vormen. Grotere soorten en vogels mijden vaak de omgeving van de weg door de aanwezigheid van geluid, licht en beweging. Daarnaast is de barrièrewerking van de weg sterk afhankelijk van het gebruik van

a b c d e f g h

het gebied door de desbetreffende soorten. Het maakt bijvoorbeeld uit of de weg een dagelijkse route tussen foerageergebieden en verblijfsgebieden van een bepaalde soort doorsnijdt of dat de weg een barrière vormt tussen twee deelpopulaties van een soort.

Binnen deze TN/MER gaat het om een bestaand tracé dat aangepast wordt. Er is daardoor geen sprake van nieuwe doorsnijdingen, hooguit een nieuwe bypass bij een knooppunt, een nieuwe afslag of het deels verleggen van het tracé. De verbreding van de weg beïnvloedt mogelijk de bestaande verbindingen en voorzieningen waardoor de barrièrewerking versterkt kan worden. Kansen en knelpunten worden hieronder in beeld gebracht, waarbij rekening wordt gehouden met het Meerjarenplan Ontsnippering (MJPO). In het MJPO zijn een viertal knelpunten genoemd met betrekking tot het huidige tracé, deze worden bij de betreffende passages genoemd.

2.3.2 Provinciale doelstellingen voor verbindingen

Het tracé doorsnijdt natuurgebieden op een aantal locaties. Op veel locaties zijn al faunapassages aanwezig of er zijn andere voorzieningen getroffen (zoals stobben- of keienwallen, of bruggen over watergangen). Ecologische verbindingzones (EVZ) hebben een provinciale status en vallen onder de Ecologische hoofdstructuur (EHS). De provincie heeft doelen voor de verbindingen beschreven en wil deze verbindingen voor 2018 realiseren.

Noord-Holland

De EVZ in de Provincie Noord-Holland vallen onder moerasverbindingen, hiervoor staat onderstaande beschreven [1].

Doelstellingen voor de EVZ rondom het tracé

De EVZ bestaat uit een moerasverbinding met kleine en grotere moerasjes (stapstenen), al dan niet met bos- en of grasstrook. De doelsoorten (gidssoorten) zijn: Geelsprietdikkopje, Heikikker, Hooibeestje, Koevinkje, (laagveenlibellen), Meervleermuis, Noordse woelmuis, Oranjetip, Ringslang, Rugstreeppad en Waterspitsmuis.

Het streefbeeld is: de kern van de verbinding wordt gevormd door een stelsel van natuurvriendelijke oevers met een kruidenrijke moerasvegetatie die over gaat in een structuurrijke, plaatselijk ruige, grazige vegetatie met hier en daar wat opslag. Binnen enkele verbindingen is ruimte voor natuurlijke bosontwikkeling. De verbinding loopt langs niet te voedselrijk, tamelijk helder water. Voor de doelsoorten zijn om de 500 meter vlakvormige moerasjes van enkele ares aanwezig. Om de 2 – 2,5 km is er een moeras aanwezig van 15-25 ha.

Binnen het tracé valt een deel (de bypass) van de robuuste verbindingzone (RVZ) de Natte As. Doelstellingen zijn [2]:

Doelstellingen voor de RVZ Natte As

De Natte As is een robuuste verbinding (RVZ), de begrenzing en precieze ligging van de verbinding staat nog niet vast. In de omgeving van het studiegebied is het doel het verbinden van het Naardermeer met de randmeren/ IJmeer, de ecosysteemtypen die verbonden worden bestaan uit 'moeras, struweel en groot water' en 'grasland met klein water'. De breedte van de verbinding is minimaal 320 meter. In sommige gevallen kan hiervan worden afgeweken door een 200 meter brede zone te realiseren met na iedere 200 meter een stapsteen van 10 ha. Uit een ruimtelijke studie zijn twee varianten naar voren gekomen. Er is een zoekgebied voor de RVZ vastgesteld, deze staat geprojecteerd op de natuurkaart. Er bestaat een voorkeur voor een hoofdverbinding via de oostkant van knooppunt Muiderberg en de aanleg van een bypass via de Bloemendalerpolder naar het IJmeer. De bypass kruist dan het tracé in de omgeving van de Vecht. Inrichtingseisen voor de bypass zijn nog niet bekend.

Flevoland

Binnen Flevoland wordt één ecologische verbindingszone door het tracé doorkruist. De doelstellingen [3] zijn:

Doelstellingen voor de EVZ Guilmetpad

De EVZ die vanaf de Hollandse brug via het Kromslootpark naar Almere poort loopt, is van nationaal niveau. De verbinding is gericht op natte en oevergebonden natuur.

Aan de noordkant van het tracé ligt een RVZ, het Oostvaarderswold met onderstaande doelen [4]:

Doelstellingen RVZ Oostvaarderswold

Het Oostvaarderswold is een robuuste ecologische verbindingszone tussen de Oostvaardersplassen en de Veluwe. Ook hier (net als bij de Natte As) ligt de begrenzing nog niet vastligt en gaat het om een project in de planvormingsfase is [12]. Er is een zoekgebied vastgesteld waarbinnen de verbinding kan worden gerealiseerd. Het Oostvaarderswold zal aansluiten op de reeds bestaande zone, het Adelaarstracé. In de inrichting wordt rekening gehouden met wensen vanuit natuur, water en recreatie. Voor de verbinding wordt rekening gehouden met grote grazers zoals Edelherten. Een ander natuurdoel is de uitbreiding van foerageergebied voor Kiekendieven.

2.3.3 Barrièrewerking op Ecologische verbindingzones

De bestaande en geplande ecologische verbindingzones worden in de onderstaande tabel toegelicht, het gaat in totaal om twee robuuste en zes ecologische verbindingzones (RVZ en EVZ). Voor iedere passages wordt aangegeven:

- wat de huidige situatie is met mogelijke knelpunten (voor enkele passages zoals beschreven in het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO));
- welke maatregelen in het ontwerp of als standaard mitigerende maatregelen (zie ook Bijlage 1) voor de alternatieven zijn opgenomen;
- welke extra mitigerende maatregelen gewenst zijn.

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
<p>Deelgebied 1. EVZ Ringvaart (A9, km 31,7)</p> 	<p>Hoge brug over wegen en Ringvaart met stobbenwal (oostkant).</p> <p>Kenmerken: watergang is hier verbreed, enkele riet/moerasstukjes.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: de brug van de parallelweg en de brug 600m zuidelijker, werken op het moment als barrière. Voor de bestaande brug zijn voldoende elementen (zoals stapstenen) aanwezig om goed als EVZ te (kunnen) functioneren.</p>	<p>Locatiespecifiek: n.v.t.</p> <p>Stroomlijn: geen</p> <p>MMA: Aanleggen van 'stapstenen'</p> <p>Aanleg groene geluidsschermen bij Amsterdamse bos.</p>	<p>Locatiespecifiek: N.v.t.</p> <p>Stroomlijn en MMA: bij verbreding brug, bomen en rietzones sparen, goede droge verbinding aan oostzijde realiseren.</p> <p>Geluidsscherm (doorzichtig of groen) over Ringvaart.</p>
<p>Deelgebied 2. EVZ westkant Gaasp (A9, km 6,9)</p> 	<p>Hoge brug over 2 wegen, fietspad en Gaasp met stobbenwal (westkant). Er komt een keienwal (ZSM project).</p> <p>Kenmerken: harde beschoeiing langs beide zijden Gaasp, langs beide zijden een weg. Aan de oostkant verlengde brug, hier loop nog een watergang onder de brug door. De EVZ loopt langs de westkant.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: De brug op zich heeft relatief weinig tot geen invloed op het functioneren van de EVZ. De</p>	<p>Locatiespecifiek: n.v.t.</p> <p>Stroomlijn: geen</p> <p>MMA: Aanleggen van 'stapstenen' (langs de westkant van de Gaasp ten noorden en zuiden van de A9).</p>	<p>Locatiespecifiek: n.v.t.</p> <p>Stroomlijn en MMA: Zoveel mogelijk sparen huidige parallelle (ten oosten gelegen) watergang (ivm leefgebied Kleine modderkruiper) en herstel van de verbinding met overige waterengangen (watergang parallel aan het tracé wordt gedempt). Aanleg watergang westkant met stapstenen (moerasgebiedjes) aan</p>

a b c d e f g h

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
	inrichting van de EVZ is echter niet optimaal omdat er geen natte verbinding langs de westkant is gerealiseerd waardoor de verbinding ongeschikt is voor een deel van de doelsoorten.		beide zijden van de brug voor realiseren van moerasverbinding.

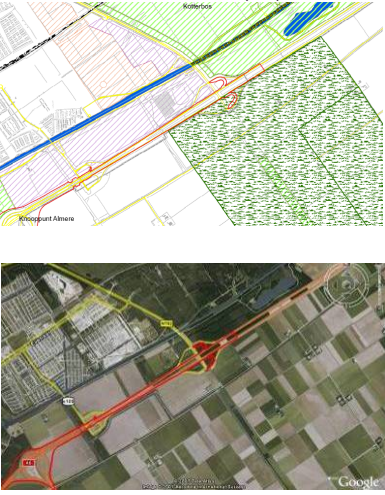
Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
<p>Deelgebied 3. EVZ Diem (A1, km 6,5)</p> 	<p>Vrij lage brede brug over fietspad en de Diem.</p> <p>Kenmerken; langs de oostkant ligt een schanskorf ** tussen het fietspad en de Diem, de oever bestaat uit een hoge kale wand. De westkant is natuurvriendelijk ingericht met riet, moeras en bomen. Aan beide zijden van de brug wordt de watergang breder en staan er rietkragen en bosjes langs de oevers.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: aan de zuidkant van de brug ligt het spoor met een smalle en lage onderdoorgang. In de directe omgeving heeft deze brug de meeste barrièrewerking. In het MJPO is het realiseren van een verbinding, voor de Ringslang via de Diem over het Amsterdamrijnkanaal genoemd. Via het noordelijk gelegen sluisje is deze verbinding mogelijk maar niet optimaal.</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn: Geen</p> <p>MMA: Aanleggen van 'stapstenen'</p> <p>Aanleg geluidsschermen.</p>	<p>Locatiespecifiek, Stroomlijn en MMA: Aanleggen van natuurvriendelijke oever langs zuidoostkant.</p> <p>Onderzoek naar optimalisatie van de verbinding voor de Ringslang via de Diem over het Amsterdam Rijnkanaal.</p>
<p>Deelgebied 4. EVZ Bloemendalerpolder – PEN-eiland (A1, km 9,5)</p>	<p>Hier ligt een faunatunnel (1x1 m) onder de snelweg en parallelweg.</p> <p>Kenmerken: voorziening voor kleine zoogdieren/ amfibieën. Niet geschikt voor watergebonden doelsoorten.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving:</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn en MMA: Huidige passage vervangen of hiernaast een nieuwe passage aanleggen. De passage moet dan bestaan uit een watergang met doorlopende oevers</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn en MMA: Nieuwe watergang laten aansluiten op bestaande watergangen. Met een breedte van 20m (watergang met oevers) en een hoogte (vanaf het wateroppervlak tot aan de</p>

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
	<p>Doelsoorten nog niet geformuleerd door de provincie, vermoedelijk gaat het om eenmoerasverbinding. Op dit moment is de passage hier ongeschikt voor het verbinden van natte natuur en werkt de passage als barrière in de EVZ.</p>	<p>(aansluitend op andere watergangen).</p> <p>Fig. 7-10 Brug met doorlopende oever</p>	<p>brug) van 4m is de verbinding redelijk geschikt voor het overbruggen van 120 meter (openheid van 0,66 [53]).</p> <p>Knelpunt: Door de herinrichting wordt de weg hier vrij breed. Wellicht kan/ moet de ligging van de EVZ aangepast worden. In de OTB fase kan dit in meer detail en in overleg met de Provincie bepaald worden.</p>

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
<p>Deelgebied 4. Bypass RVZ Vecht (A1, km 12,3)</p> 	<p>Brug over weg en Vecht.</p> <p>Kenmerken: de brug is aan de westkant verlengd (bij de begraafplaats) waardoor er een verbinding is voor soorten gebonden aan droge natuur (kleine zoogdieren e.d.).</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: na de onderdoorgang liggen veel boten en een aanmeerplaats. Ook begint de bebouwde kom van Muiden. Een goede verbinding richting KNSF terrein ontbreekt. De brug op zich biedt mogelijkheden maar de inrichting aan de noordkant werkt als barrière. In het MJPO wordt voorgeschreven dat een robuuste oplossing nodig is zoals een grootschalige natte verbinding waarbij de weg via een brede moerasstrook kan worden gekruist.</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn: 'kaal' aquaduct</p> <p>Hergraven en verleggen afwateringskanaal Naardermeer.</p> <p>MMA: Aanleggen van 'stapstenen'</p> <p>Aquaduct met aan de westzijde een natuurvriendelijke oever van met breedte van 70m.</p> 	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn: Minimaal loopstroken en bij voorkeur een doorlopende oever langs het aquaduct (tbv 'droge' natuur).</p> <p>Het aquaduct blijft als barrière werken omdat het niet kan voldoen aan de inrichtingseisen voor de bypass van de RVZ Natte As en er wordt niet voldaan aan de voorgestelde maatregelen als beschreven in het MJPO.</p> <p>Afwatering Naardermeer aanleggen met brede natuurvriendelijke oevers.</p> <p>MMA: Afwatering Naardermeer aanleggen met brede natuurvriendelijke oevers.</p>

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
<p>Deelgebied 4. EVZ Naardermeer – Kustzone Muiderberg (A1, km 13,7).</p> 	<p>Op dit moment zijn hier geen voorzieningen voor een passage.</p> <p>Kenmerken: het zuidelijke deel loopt langs de afwatering van het Naardermeer. Ten noorden van de A1 loopt de verbinding langs de oostkant van Muider.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: door de verlegging van het tracé en het hergraven van de afwatering van het Naardermeer is de EVZ niet meer volgens de oorspronkelijke begrenzing te realiseren. Op dit moment zijn er geen voorzieningen waardoor de EVZ geen verbindende functie heeft. Het meest logisch is dat de EVZ de ligging van de bypass volgt (zie vorige verbinding). Na het aquaduct kan de verbinding alsnog via de oostkant van Muider richting kustzone verlopen.</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn en MMA: Idem als bij bovenstaande verbinding (bypass RVZ Natte As).</p>	<p>Locatiespecifiek en Stroomlijn en MMA: Idem als bij bovenstaande verbinding (bypass RVZ Natte As). Voor de EVZ zijn er geen knelpunten in het geval er alleen een kaal aquaduct met loopstrook/ oever wordt aangelegd.</p>

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
<p>Deelgebied 5. EVZ Guilmetpad/tunnel (A6, km 46,6)</p> 	<p>Lage brug over fietspad.</p> <p>Kenmerken: vernieuwde passage voorzien van keienwal geschikt voor grondgebonden zoogdieren. Niet geschikt voor oever- of watergebonden soorten.</p> <p>Knelpunten EVZ en omgeving: de doelsoorten zijn kenmerkend voor natte en oevergebonden natuur, de EVZ is hiervoor ongeschikt. Vanuit MJPO is in de omgeving een nieuwe duiker gewenst.</p>	<p>Locatiespecifiek, Stroomlijn en MMA: Huidige passage verbreden zodat er ruimte is voor de aanleg van een watergang met doorlopende oevers, aansluitend op andere watergangen/ waterpartijen.</p> <p>De benodigde breedte en hoogte van de voorziening (voor een minimale openheid van 0,6 [53]) is afhankelijk van de lengte van de verbinding (en de</p>	<p>Locatiespecifiek, Stroomlijn en MMA: Geen.</p> <p>Knelpunt: Door de herinrichting van het nabijgelegen knooppunt (S101) wordt de weg hier erg breed. Wellicht kan/ moet de ligging van de EVZ aangepast worden. In de OTB fase kan dit in meer detail en in overleg met de Provincie bepaald worden.</p>

Ecologische en robuuste verbindingzones	HS/AO (incl. ZSM-projecten)	Ontwerp en standaard mitigatie/ MMA	Extra mitigerende maatregelen
		breedte van de weg); 110 m lang: breedte 17 m en hoogte 4 m. 220 m lang: breedte 30 m en hoogte 4,5 m. MMA extra: Aanleg stapstenen	
Deelgebied 5. RVZ Oostvaarderswold (A6) 	Er is alleen een zoekgebied vastgesteld en er zijn nog geen bestaande voorzieningen. Kenmerken: de verbinding zal gericht worden op grote grazers zoals Edelherten. Knelpunten RVZ en omgeving: de precieze inrichting van de RVZ is nog in ontwikkeling. Er zijn plannen voor een ecoduct aan de noordwestzijde van de afslag (buiten het tracé).	Locatiespecifiek, Stroomlijn en MMA: De afslag Almere Buiten Oost vormt het eindpunt van het tracé binnen deze MER. De RVZ ligt buiten het studiegebied.	Locatiespecifiek, Stroomlijn en MMA: Geen.

* Een stobbenwal is een wal die aangelegd is van gerooide wortelstronken van bomen. De wal geleidt vooral kleinere dieren naar en door een faunapassage, zoals een viaduct met natuur onderlangs. Kleinere dieren vinden tussen de stobben dekking voor een veilige oversteek. Geleidende beplanting sluit aan op de stobbenwal en geleidt de dieren naar de stobben. Soms zijn de stobben afgedekt met gaas om te voorkomen dat mensen er mee gaan slepen.

** Een schanskorf is een oever die bestaat uit een gestapelde stenen met hieromheen een staaldraad (gevlochten of gelaste staaldraadkorven gevuld met steen, grond en/of andere materialen).

2.3.4 Overige barrièrewerking

Naast de ecologische verbindingzones zijn er veel andere onderdoorgangen en passages die niet direct een provinciale status hebben. Het gaat vaak om fietspaden met watergangen die de snelweg onderlangs passeren. Rondom de meeste van deze passages is weinig ruimte om iets extra's te doen voor de natuur. Er liggen al wegen, watergangen, fietspaden en ruiterspaden langs de passages of in de omgeving. Watergangen hebben vaak harde beschoeiingen om afslag te voorkomen en een geringe demping van watergangen ten behoeve van natuurvriendelijke oevers is niet zomaar mogelijk wegens de vereiste doorstroomcapaciteit en afwatering. Er wordt daarom naar

a b c d e f g h

knelpunten gekeken en gelijk ook naar de mogelijkheden om deze op te heffen. Die mogelijkheden worden gebaseerd op de ligging van belangrijke natuur- en leefgebieden in de omgeving, de ruimte die er is om barrièrewerking op te heffen en het nut ervan gezien mogelijke barrières in de omgeving.

Deelgebied 1 (A9)

- Amsterdamse bos – west (km 31,2), midden (km 30,5) en de Poel (km 29,8)

Binnen het Amsterdamse bos lopen watergangen op een drietal plaatsen onder de A9 door. Langs deze watergangen lopen wandel-, ruit- en fietspaden en door de gemeente zijn stobbenwallen aangelegd. Via deze stobbenwallen kunnen dieren de A9 onderlangs passeren. Het zijn vooral kleinere zoogdieren en amfibieën die hier gebruik van kunnen maken. Ook is het bekend dat de Eekhoorn gebruik maakt van de stobbenwallen en dat Ringslangen via de watergangen migreren. Er is slechts een geringe barrièrewerking van de A9 binnen het Amsterdamse bos.

- Ouderkerk a/d Amstel - Amstel (km 26,1) en Holendrecht (km 25,5)

De A9 bestaat op deze locaties uit een brug en passeert daarmee de watergangen. De oevers zijn doorlopend maar de watergangen hebben een harde beschoeiing. Er zijn geen andere voorzieningen getroffen om de passeerbaarheid te

optimaliseren, de verbindingfunctie voor andere soortgroepen dan vis is gering. De hoge bruggen van de A9 hebben hier geen versnipperende werking, maar er zijn wel kansen om de EHS-gebieden

'Bovenkerkerpolder/ Ronde Hoep' via de Amstel beter met het EHS gebied 'Middelpolder onder Amstelveen' te verbinden.

- Ouderkerkerplas – west (km 23,5) en oost (km 22,9)

Bij beide passages is een keien- en stobbenwal aangelegd en loopt een watergang onder een brede en hoge brug door. Hiermee is voldaan aan de doelstellingen zoals beschreven in het MJPO. De watergangen zijn

a b c d e f g h

echter relatief klein en aan de westkant is de watergang niet aan beide zijden verbonden met andere watergangen. Door de breedte van de huidige bruggen is mogelijk nog ruimte beschikbaar om de inrichting van de onderdoorgangen te optimaliseren.

Deelgebied 2 (A9)

- Diemerpark (km 5,9)

Hier loopt een watergang (met rietkragen) en een fiets- en ruiterspad onder de A9 door. In het kader van ZSM-projecten, komt hier een keienwal. De bypass start ter hoogte van deze onderdoorgang waardoor de verbinding verlengd moet worden en functioneel kan blijven.

Deelgebied 4 (A1)

- Hakkelaar (km 13,9)

Bij de Hakkelaar ligt een ecoduiker onder de weg door die de watergangen aan de noord- en zuidzijde van de A1 met elkaar verbindt. In het kader van ZSM wordt deze duiker verbeterd/ geoptimaliseerd.

Deelgebied 5 (A6)

Er zijn vele onderdoorgangen rondom Almere, de gemeente heeft hier een overzicht van (Bijlage 6). Bij meerdere van deze passages zijn maatregelen genomen om versnippering tegen te gaan door bv. het aanleggen van stobbenwallen. Voor de barrièrewerking van het tracé zijn de volgende passages het meest van belang:

- Hoge vaart (A6, km 54,4); deze vaart loopt door een groot deel van Flevoland en heeft een belangrijke verbindende functie. De

watergang heeft doorlopende oevers (zie foto, bron: Gemeente Almere) waardoor de barrièrewerking van de A6 hier beperkt is.

a b c d e f g h

Samengevat gelden de mitigerende maatregelen voor het beperken van barrièrewerking:

Standaard:

- voor zover er geen passende en functionele faunapassages op de locaties liggen waar het tracé en EVZ kruisen, worden deze gerealiseerd;
- hergraven van de watergang 'afwatering Naardermeer'.

Extra:

- nadere uitwerking van de knelpunten/ kansen en ruimte rondom EVZ voor het aanleggen van stapstenen en natuurvriendelijke oevers (vb. Diem);
- Nadere uitwerking van de inrichting van de overige faunapassages zoals het plaatsen van lichtroosters tussen rijbanen/ parallelwegen en de aanleg van stobbenwallen en begeleidende beplanting (kansen bij Ouderkerkerplas, verlenging passage Diembos en aanpassingen bij Amstel);
- Verlengde verdiepte ligging van het aquaduct voor het realiseren van een 70 meter brede natuurvriendelijke oever aan de westzijde. Dit ten behoeve van de nog te realiseren bypass van de Robuuste verbindingzone Natte As;
- Voor het afdekken van het talud dient zo schraal mogelijke zand gebruik te worden. Door het inzaaien met een bloemrijk mengsel en een goed maaibeheer kan de vegetatie zich gunstig ontwikkelen voor insecten en vlinders en kan de berm een verbindingfunctie vervullen in plaats van te werken als barrière.

Binnen het MMA worden onderstaande maatregelen standaard genomen:

- Aanleggen van stapstenen rondom ecologische verbindingzones;
- Het aquaduct wordt aangelegd met een 70 meter brede natuurvriendelijke oever.

2.4 Verstoring

De verstoring kan bestaan uit geluidsoverlast en (weg)verlichting. De effecten hiervan zijn afhankelijk van verschillende soortgroepen en kunnen zelfs per soort verschillen.

Algemeen

Het aanbrengen van kunstlichtbronnen langs de weg kan van invloed zijn op de activiteiten van dieren in de omgeving van de weg. Dieren die vooral 's nachts actief zijn kunnen verlicht gebied mijden in verband met een hoger risico op predatie. Wegverlichting op korte afstand van faunavoorzieningen, zoals de locaties waar het tracé een voorziening

a b c d e f g h

kruist, kunnen dan ook een remmend effect hebben op het gebruik van deze voorzieningen.

Van amfibieën is juist bekend dat zij, met name in het najaar, door wegverlichting kunnen worden aangetrokken. Aangenomen mag worden dat de aantrekking van wegverlichting voor bepaalde soortengroepen en het verblijf in de nabijheid van de weg zal leiden tot een hoger risico voor deze groepen.

Voor het tracé geldt dat er nu ook al wegverlichting en verkeer aanwezig is. De wegverlichting wordt aangepast aan de hand van de normen in het Handboek dynamische wegverlichting (RWS, 2006), hierdoor neemt de uitstraling van de verlichting in vergelijking met de huidige situatie af. Voor geluid zijn de contouren bepaald voor de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de verschillende alternatieven. Het oppervlak natuurgebied (ha) dat binnen het contour van 45 dB(A) valt, wordt in onderstaande tabel weergegeven. Deze waarde wordt gehanteerd voor het verstoren van weidevogels. De geluidsbelasting voor natuur is in verband met de compensatieregels opgedeeld voor de provincie Noord-Holland (onderscheid tussen weidevogelgebied en EHS) en de provincie Flevoland (PEHS), daarnaast wordt de geluidsbelasting van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000) weergegeven.

Oppervlak (ha) gebied binnen geluidscontour	HS 2000	AO 2020	LA	SA 4x2	SA 2x4	MMA
Geluidscontour 40 dB(A)						
Vogelrichtlijngebied	0	890	601	592	607	435
Habitatrichtlijngebied	0	526	257	246	255	210
Weidevogelgebied – NH	0	438	212	163	169	55
EHS – NH	0	1090	647	588	613	324
PEHS - FL	0	370	327	333	366	299
Geluidscontour 45 dB(A)						
Vogelrichtlijngebied	0	442	258	258	262	165
Habitatrichtlijngebied	0	262	133	130	135	113
Weidevogelgebied – NH	0	419	275	210	214	34
EHS – NH	0	836	531	464	477	53
PEHS - FL	0	366	330	338	389	286

De berekende oppervlakte binnen de geluidscontouren ligt niet alleen direct langs het tracé, ook de geluidsbelasting van toegangswegen op de omgeving is meegenomen. In de kaartenbijlage zijn de kaarten met het geluidsbelaste oppervlak opgenomen.

Er is te zien dat het oppervlak dat binnen de geluidscontouren valt voor de huidige situatie (HS 2000) op nul is gezet. In de autonome ontwikkelingen tot het jaar 2020 (AO 2020) neemt de geluidsbelasting toe. Door de maatregelen die standaard worden genomen (zie onderstaand en deelrapport Geluid) neemt de geluidsbelasting, ten

a b c d e f g h

opzichte van de autonome ontwikkeling, binnen de verschillende alternatieven af. Het tracé van het Stroomlijnalternatief is korter dan het tracé van het Locatiespecifiek alternatief. Doordat ook bij het Locatiespecifiek alternatief het verkeer in de omgeving toeneemt, zijn de verschillen tussen de alternatieven klein. Bij de berekeningen van het geluidsbelaste oppervlak van natuurgebieden is niet alleen gekeken naar de lokale effecten, maar naar de effecten in de weide omgeving. In het MMA worden extra maatregelen genomen (zoals delen met 80 km/uur) waardoor de geluidsbelasting hier het laagst is. Voor het scenario beprijzen zijn de cijfers iets positiever en neemt de geluidsbelasting binnen alle alternatieven iets verder af, maar de verschillen zijn klein.

Soorten

Broedvogels

Uit onderzoek is bekend dat weidevogels en bos- en struweelvogels in de directe omgeving van rijkswegen in lagere dichtheden voorkomen dan op grotere afstand van de weg. Voor het ruimteslag/ de geluidsbelasting van weidevogelgebieden in Noord-Holland geldt een compensatieregel (zie hoofdstuk 3 over compensatie).

Overzicht van de standaard maatregelen;

- De wegverlichting wordt aangelegd volgens de normen van het Handboek dynamische verlichting autosnelwegen (Rijkswaterstaat, 2006). De lichtintensiteit wordt bepaald door de verkeersintensiteit en de weersomstandigheden;
- Voor verstoring voor geluid wordt standaard ZOAB toegepast. Hiervan wordt gemotiveerd afgeweken indien uit de toetsing aan grenswaarden en het doelmatigheidscriterium (uitwerking in het OTB) blijkt dat dit niet volstaat. In dat geval wordt gekeken naar de mogelijkheid van (lokale) toepassing van 2-laags ZOAB;
- Geluidsschermen worden toegepast indien de geluidsbelasting toeneemt, dit geldt vanuit de Wet geluidshinder en heeft vooral betrekking op stedelijke gebieden/ omwonenden. Ook in poldergebied en rondom de Ouderkerkerplas, Gemeenschapspolder en het knooppunt Muiderberg worden geluidsschermen geplaatst (voor precieze locaties en hoogtes zie deelrapport Geluid).

Extra mogelijke maatregelen

- In vergelijking met de autonome ontwikkeling neemt de geluidsbelasting op Vogel- en Habitatrichtlijngebieden af. Ten opzichte van de huidige situatie is er een toename. Om deze toename te mitigeren kunnen extra geluidsschermen geplaatst worden in de omgeving van Knooppunt Muiderberg (Naardermeer) en de Hollandse brug (Markermeer en IJmeer).

Voor het MMA worden standaard extra maatregelen genomen:

a b c d e f g h

- Het aanbrengen van 'groene' geluidsschermen weerszijden van het tracé door het Amsterdamse bos;

2.5 Verdroging

Uit de effectbepaling blijkt dat er geen verdrogende effecten op natuurwaarden optreden. Eventuele maatregelen die hiervoor getroffen moeten worden staan beschreven in het deelrapport 'Bodem en Water'.

3 Uitgangspunten Compensatie

3.1 Randvoorwaarden compensatie EHS

Op het gebied van het beleid en de regelgeving rondom de EHS was de Nota Ruimte tot voor kort het meest belangrijke landelijke document. In de Nota Ruimte wordt de uitwerking van een aantal ruimtelijke afwegingskaders aangekondigd. In februari 2007 is door het Rijk, in samenwerking met de Provincies, een nieuwe rapportage verschenen: 'Spelregels EHS'. Hierin zijn de ruimtelijke afwegingskaders op hoofdlijnen uitgewerkt. De richtlijnen die in de Spelregels worden beschreven moeten vervolgens in het provinciale beleid worden geïmplementeerd. Dit zal in de komende jaren gebeuren.

Spelregels EHS

In Bijlage 2 worden de belangrijkste eisen aan compensatie uit de Spelregels EHS weergegeven. Onderstaand volgt een samenvatting van de meest belangrijke punten wat betreft compensatie voor de TN/MER:

- indien een ingreep significante negatieve effecten heeft op de wezenlijke kenmerken en waarden van een EHS-gebied (zoals het ruimtebeslag in dit project), kan het project alleen doorgang vinden indien een groot openbaar belang van toepassing is en er geen alternatieven beschikbaar zijn. Als dit het geval is, geldt het EHS-compensatiebeginsel. Eerst dienen mitigerende maatregelen genomen te worden en vervolgens compensatie zodat er geen netto verlies aan waarden optreedt;

Bij ingrepen waarvoor een m.e.r. vereist is, beoordeelt de Commissie voor de m.e.r. of er voldoende informatie in de milieueffectrapportage, inclusief het hoofdstuk 'Mitigerende en compenserende maatregelen', is opgenomen om een goed besluit te kunnen nemen. Bovendien is voor projecten waarop de Tracéwet van toepassing is (zoals dit project) de borging van compensatie geregeld in de Tracéwet en bestemmingsplannen, dit komt verder niet aan de orde in de nota Spelregels EHS.

Aangezien de 'Spelregels EHS' op eigen passende wijze in het Provinciaal beleid omgezet moeten worden en omdat de Provincies bevoegd gezag zijn, is besloten om het Provinciaal beleid als leidraad te gebruiken. In dit kader heeft ook overleg plaatsgevonden met de Provincie Noord-Holland (bezoek) en Provincie Flevoland (telefonisch) om te bespreken hoe met compensatie omgegaan dient te worden. De nieuwe beleidsregel van de Provincie Noord-Holland is afgestemd op de Nota Spelregels EHS. Binnen de Provincie Flevoland vindt de implementatie van de Spelregels EHS nog plaats, telefonisch is aangegeven dat het vooral om hoofdlijnen gaat en dat het beleid minder strikt geïmplementeerd zal worden. In de OTB fase is verdere afstemming nodig over methodiek van voor het toetsen van effecten

van de uitbreiding van het tracé op de EHS en de uitwerking van compensatie.

3.1.1 Provinciale uitwerkingen van de randvoorwaarden

De uitwerkingen van de Provincie Noord-Holland en Flevoland worden afzonderlijk beschreven in de Bijlagen 3 en 4. Onderstaand worden de meest relevante richtlijnen /punten weergegeven.

Uit het overleg met de provincie Noord-Holland en Flevoland is gebleken dat de natuurdoeltypen, vegetatietypen en beheerdoelen van belang zijn en dat er in deze fase niet tot op soortniveau gekeken hoeft te worden.

Noord-Holland

Uit de beleidsregel 'Compensatie natuur en recreatie' (zie Bijlage 3) van de provincie Noord-Holland zijn de onderstaande punten van belang. Omdat er verschillende regels gelden voor EHS, ecologische verbindingzones (EVZ) en Weidevogelgebied, zijn deze onderwerpen opgedeeld.

EHS en EVZ:

- Hoofdvraag: voor EHS en EVZ moet bepaald worden of er een significant effect is op de wezenlijke kenmerken en waarden. Zo ja, dan kan het project alleen doorgang vinden indien er een groot maatschappelijk belang is én er geen alternatieven zijn. Vervolgens wordt afgewogen of het project kan doorgaan, onder voorwaarde van compensatie.
- Eisen compensatie EHS; fysieke compensatie vindt plaats aansluitend of nabij het aangetaste gebied, maar niet binnen de EHS (de netto EHS moet gelijk blijven). Compensatie elders is mogelijk, indien dit leidt tot robuustere structuren. Compensatie binnen de EHS is wel mogelijk binnen nog te realiseren EHS (nieuwe natuurgebieden, hiervoor moet het gerealiseerde deel worden ontgrensd en een nieuw deel nieuwe natuur worden begrensd). De waarde qua aard en functionaliteit van de EHS moet minimaal gelijk blijven. Voor compensatie van bestaande EHS gebieden geldt een kwaliteitstoeslag (plus de kosten van het ontwikkelingsbeheer), afhankelijk van de ontwikkelingsduur van het te vervangen natuurdoeltype:
 - 0 – 5 jaar = geen toeslag, bij 5 – 25 jaar = 1/3 toeslag en bij 25 – 100 jaar = 2/3 toeslag.
- Eisen compensatie EVZ; dit kan zowel gericht zijn op herstel van een bestaande verbinding als op realisatie van een andere verbinding, als dat ecologisch de voorkeur verdient.
- Uitzondering: voor open water geldt dat fysieke compensatie meestal onmogelijk is, kwaliteitsverbetering en herstel en

a b c d e f g h

verbetering van de ecologische samenhang van de rest van het gebied is een toegestaan alternatief.

Weidevogelgebied:

- Hoofdvraag: bij weidevogelgebied moet gekeken worden naar de schaal van de ingreep. Bij een grootschalige ingreep gelden dezelfde voorwaarden (belang, alternatieven en compensatie) als bij EHS. Bij het bepalen van de mate van aantasting staat voor weidevogels verstoring van areaal vaak gelijk aan vernietiging ervan.
- Eisen compensatie; deze is gericht op de verhoging van de actuele waarden van een (ander) deel van het bestaande of toegevoegde weidevogelgebied, door daar actief weidevogelbeheer financieel mogelijk te maken. Vereiste compensatie gaat uit van gemiddeld weidevogelgebied, met 50 broedparen per 100 ha.

Flevoland

Uit het Omgevingsplan Flevoland (zie Bijlage 4) van de provincie Flevoland zijn de onderstaande punten van belang;

- Algemeen: ingrepen zijn in beginsel niet toegestaan (nee, tenzij-principe), tenzij een blijvende gunstige staat van instandhouding voor soorten en habitats gegarandeerd is (ombuiging naar 'ja,want'). Hiervoor gebruikt de provincie een systeem van saldobenadering.
- Provinciale opgaven EHS: het in stand houden en verder ontwikkelen van de natuurwaarden voor moerassen, open water, natte bosgebieden en het open agrarisch gebied. De relatie tussen de binnendijkse en de buitendijkse natuurgebieden kan versterkt worden door binnendijks meer natte leefgebieden te realiseren.
- Saldobenadering EHS: het uitgangspunt is dat de maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen zodanig vorm worden gegeven dat zij elkaar niet belemmeren, maar versterken. Als elders binnen het Flevolandse natuursysteem een vergelijkbare of grotere verbetering wordt gerealiseerd, kan plaatselijk een verslechtering van de natuurkwaliteit acceptabel zijn. Wel geldt dat de omvang EHS gelijk blijft en dat er een kwalitatieve verbetering van natuurwaarden optreedt (bv. milieufactoren). Uitgangspunt is dat nieuwe locaties vooral grenzen aan bestaande EHS en een ontsnipperend effect hebben en dat investering vooral daar plaatsvindt waar gunstige (abiotische) omstandigheden heersen.
- Statusverschillen EHS:
 - prioritair: zeer bijzondere natuurgebieden waar de saldobenadering niet mogelijk is;

a b c d e f g h

- waardevol: hoge (potentiële) natuurwaarden, essentieel voor de samenhang en kwaliteit, de ruimte voor het toepassen van de saldobenadering is beperkt;
- overige EHS: hoge lokale waarden, maar met zodanige omvang of gebruikersdruk dat hoge beheersinspanningen nodig zijn. Saldobenadering mogelijk, waarbij nadrukkelijker dan bij waardevolle gebieden ook verplaatsing aan de orde kan zijn.
- EVZ: de provincie heeft een prioritering van EVZ, de RVZ Oostvaarderswold heeft hierbij de hoogste prioriteit. Daarnaast geeft de provincie prioriteit aan belangrijke verbindingen die al (grotendeels) gerealiseerd zijn, zoals Lage vaart, Hoge vaart en de verbinding door Almere Poort.

3.2 Aantasting wezenlijke kenmerken en waarden EHS

Aan de hand van een meer uitgebreide toets moet een zorgvuldige afweging gemaakt worden over de significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, deze moeten per gebied worden gespecificeerd. De waarden betreffen zowel de actuele als de potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoeltypen voor het gebied. Het gaat dan om: bij het gebied behorende natuurdoeltypen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van de bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Omdat het hier om een M&C-visie op hoofdlijnen gaat, is vooral gekeken naar de natuurdoeltypen en het ruimtebeslag. In een latere fase wordt het ruimtebeslag nauwkeurig berekend en kunnen eventuele aanvullingen, doordat er negatieve effecten op de kwaliteit plaatsvinden, worden toegevoegd.

3.3 Mitigatie en compensatie beschermde soorten (Flora- en faunawet)

Vanuit de Flora- en faunawet is compensatie pas aan de orde indien tabel 2 en 3 soorten worden aangetast en er geen alternatieven zijn met minder effecten en er sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen. Beschermde soorten die voorkomen rondom het tracé worden beschreven in Bijlage 6. Het gaat om soorten als Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Ringslang en Rugstreppad. Om de gunstige staat van instandhouding niet aan te tasten zijn verschillende mitigerende maatregelen mogelijk om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen en kan compensatie voorafgaand aan de plannen worden gerealiseerd.

a b c d e f g h

Mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen zijn:

Voor ontwerp:

- onderdoorgang bypass Diemerbos geschikt maken voor ringslangen door het realiseren van stapstenen rondom de onderdoorgang;
- duiker aanleggen in de A10 om de leefgebieden van de bittervoorn in Diemen en Watergraafsmeer te verbinden;
- hergraven van watergangen , dit is verplicht in de omgeving van leefgebieden van bittervoorn en kleine modderkruiper. Leefgebieden zijn bekend rond de Gaasp, Muidense moerassen en in het Kromslootpark.

Voor de uitvoering van werkzaamheden:

- tijdens werkzaamheden rekening houden met kolonisatie van werkgebied door rugstreeppad en hier maatregelen voor treffen;
- voor het dempen van sloten moet op zo'n manier gewerkt worden dat de schade aan vissoorten (zoals Bittervoorn en Kleine modderkruiper) minimaal is;
- waar mogelijk standplaatsen van de Rietorchis en Daslook sparen, anders uitgraven en elders ingraven;
- voorafgaand aan broedseizoen nestkasten ophangen, dit is verplicht op locaties waar vaste nestplaatsen van Bosuil, Sperwer, Buizerd e.d. verloren gaan (vb. Amsterdamse bos, Diemerbos en de parken rond Almere).

Op hoofdlijnen zijn dit de belangrijkste mitigerende en compenserende maatregelen. De maatregelen dienen verder uitgewerkt te worden in de Natuurtoets die in de fase van het OTB zal worden opgesteld.

In de Natuurtoets wordt meer soortspecifiek gekeken naar verstoring van de aanleg van de weg en de mitigerende en compenserende maatregelen die in dat specifieke geval genomen moeten/kunnen worden. Verstoring door het gebruik van de weg is echter niet aan de orde in de Flora- en faunawet, aangezien deze wet alleen toetst of de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting leidt tot aantasting van beschermde soorten. Het gebruik van de weg valt hier niet onder.

3.4 Compensatie volgens Boswet

Ook op grond van de Boswet is compensatie verplicht. Dit is het geval wanneer bomen gekapt worden. Rijkswaterstaat heeft voor de toepassing van de Boswet een overeenkomst met LNV (Samenwerkingsovereenkomst uitvoering Boswet) waarin op een aantal punten afgeweken wordt op de gebruikelijke procedures. Hierin is bepaald dat alle beplantingen, in eigendom van Rijkswaterstaat, vallen onder de herplantplicht conform de Boswet, voor zover er schade rest na herplant in de omgeving van de weg. Het aantal hectaren moet nog worden vastgesteld. Op dit moment is niet precies bekend welk deel

a b c de f g h

van het Amsterdamse bos langs het tracé ook daadwerkelijk uit bos bestaat (er zijn ook bermen en open stukken) of waar rijen bomen langs de weg staan die moeten worden meegewogen.

4 Compensatievisie

In hoofdstuk 2 zijn de effecten van de wegwitbreiding en de mitigerende maatregelen beschreven. Sommige effecten zijn niet te mitigeren en moeten gecompenseerd worden. Na de uitgangspunten voor compensatie in hoofdstuk 3 wordt in dit hoofdstuk beschreven wat de compensatietaakstelling, kansen, knelpunten en zoekgebieden zijn.

4.1 Compensatietaakstelling

Weidevogelgebied

Voor het aantasten en verstoren van weidevogelgebied in Noord-Holland dient compensatie plaats te vinden door een financiële bijdrage aan weidevogelbeheer, dit kan een hogere broeddichtheid binnen een bestaand weidevogelgebied mogelijk maken. Het te compenseren oppervlak wordt niet gebaseerd op het ruimtebeslag, maar op oppervlak dat verstoord wordt (zie ook 2.2). Hiervoor wordt de 45 dB(A) contour gebruikt.

Oppervlak (ha) gebied binnen 45 dB(A)	HS 2000	AO 2020	Locatie -sp.	Stroom lijn 4x2	Stroom lijn 2x4	MMA
Weidevogelgebied – NH	0	419	275	210	214	34

Ten opzichte van de huidige situatie vindt er een toename in het oppervlak gebied plaats dat binnen de 45 dB(A) geluidscontour ligt. Als je het echter vergelijkt met de autonome ontwikkelingen, is er een afname binnen de alternatieven. Dit komt voornamelijk doordat er extra maatregelen genomen worden om geluidsbelasting tegen te gaan en niet omdat het verkeer minder geluidsoverlast veroorzaakt. Voor het oppervlak zoals weergegeven in de tabel moet een gemiddeld beheerpakket voor de periode van 12 jaar gefinancierd worden.

De Grutto wordt als indicator gebruikt voor 'goede' weidevogelgebieden

(Provinciaal) ecologische hoofdstructuur

Naast compensatie van weidevogelgebied geldt binnen Noord-Holland voor het aantasten van EHS een kwaliteitstoelage, deze is afhankelijk van de ontwikkelingsduur van de bestaande waarden. De ontwikkelingsduur van natuurwaarden staat beschreven in het rapport 'Spelregels EHS' en is gebaseerd op de natuurdoeltypen van een gebied (zie Bijlage 5). Voor Flevoland is geen tweedeling in PEHS gemaakt, alle natuurwaarden dienen met eenzelfde kwaliteit (zonder een kwaliteitstoelage) gecompenseerd te worden.

Onderstaand wordt per deelgebied de compensatietaakstelling toegelicht:

- Deelgebied 1. Het Amsterdamse bos (ruimtebeslag 5 ha, zie ook Deelrapport Natuur) heeft het natuurdoeltype dat vooral uit bos bestaat en valt daarmee binnen de groep met een ontwikkelingsduur van 25 – 100 jaar. Hiervoor geldt dan een kwaliteitstoelage van 2/3e . De compensatietaakstelling voor het Amsterdamse bos wordt dan 8,3 ha. De andere 1,0 hectare van het ruimtebeslag heeft betrekking op (bloemrijk) grasland en kent geen kwaliteitstoelage. Het totaal bedraagt dan 9,3 ha EHS.
- Deelgebied 2. De Ouderkerkerplas valt onder 'zoetwatergemeenschap', de moerasvegetaties hebben een geringe ontwikkelingsduur waardoor geen toeslag geldt. De Gemeenschapspolder bestaat voor 15 – 50 % uit grasland en inheemse boscultuur (zie Bijlage 5). Het eerste natuurdoeltype heeft een geringe ontwikkelingsduur, de tweede heeft een langere ontwikkelingsduur. Het bos is hier nog niet erg oud en wordt hier in de categorie 5 – 25 jaar gerekend. Er geldt een kwaliteitstoelage van 1/3. Doordat het om 0,1 ha gaat is de toeslag zo gering dat dit bij het afronden wegvalt. De compensatietaakstelling blijft 0,2 ha EHS.
- Deelgebied 3. Beide polders die binnen het ruimtebeslag vallen (Diempolder en Overdiemen) hebben een natuurtype dat voor 15 – 50 % bestaat uit grasland en inheemse boscultuur. Voor ongeveer de helft van het ruimtebeslag EHS geldt dan de toeslag van 1/3 vanwege de langere ontwikkelingsduur van bos. De compensatietaakstelling komt uit op 0,6 tot 0,8 ha EHS (MMA).
- Deelgebied 4. Zoals toegelicht bij deelgebied 2 geldt voor de helft van de Gemeenschapspolder een toeslag. Het ruimtebeslag van 13,5 – 13,8 moet dan door 15,7 – 16,1 ha gecompenseerd worden. Het natuurdoeltype voor de poldergebieden bestaat uit 'overig', hier geldt geen toeslag (blijft 12,5 – 13,8). De totale compensatietaakstelling binnen dit deelgebied is 28,2 tot 29,9 ha EHS (MMA).

a b c d e f g h

- Deelgebied 5. Binnen NH gaat het alleen om weidevogelgebied dat financieel gecompenseerd wordt. Het gaat om PEHS binnen Flevoland waarvoor geen kwaliteitstoelage voor compensatie voorgeschreven is, de waarden zoals weergegeven in de tabel 3.1 blijven dan ook gelijk. In totaal 24,5 tot 46,5 ha EHS (Flevoland).

Deelgebied	EHS - NH	PEHS - FL	Totaal
1	6 ha	0	9,3 ha
2	0,2 ha	0	0,2 ha
3	0,5 – 0,7 ha	0	0,6 – 0,8 ha
4	26 – 27,6 ha	0	28,2 – 29,9 ha
5	0	24,5 - 46,5 ha	24,5 - 46,5 ha
Totaal			63 – 86,7 ha

Oppervlak van het ruimtebeslag provinciale EHS.

De totale compensatietaakstelling komt uit op 63 – 85 ha. Onderstaand wordt dit per alternatief weergegeven:

Locatiespecifiek alternatief	Stroomlijnalternatief	MMA
Totaal van deelgebied 3 – 5: $0,6 + 28,2 + 46,5 = 75$ ha	Variant 2x4, deelgebied 1-5: $9,3 + 0,2 + 0,6 + 28,2 + 24,5 = 63$ ha	Totaal van deelgebieden 1 – 5: $9,3 + 0,2 + 0,8 + 29,9 + 46,5 = 86,7$ ha
	Variant 4x2, deelgebied 1-5: $9,3 + 0,2 + 0,6 + 28,2 + 46,5 = 85$ ha	

Compensatie EHS in Noord-Holland + Flevoland.

4.2 Knelpunten voor compensatie

Vanuit het beleid rondom compensatie is het wenselijk dat compensatie gerealiseerd wordt nabij, en bij voorkeur aansluitend op, de gebieden waar ook de aantasting plaatsvindt.

Binnen deze TN/MER is het tracé bijzonder lang. Dit betekent dit dat de vele, vaak langgerekte en relatief kleine snippers lokaal gecompenseerd moeten worden. Om compensatie te kunnen realiseren moet meestal grond aangekocht worden. Vele verschillende locaties komt de realiseerbaarheid/ uitvoerbaarheid niet ten goede. Een andere keuze is het vaststellen van een beperkt aantal maar qua omvang grote zoekgebieden waar de compensatie plaatsvindt.

a b c d e f g h

Als we kijken naar het ruimtebeslag zijn er drie locaties die het meest bijdragen aan de compensatietaakstelling. Het gaat dan om;

1. het Amsterdamse bos (8,3 ha);
2. de Gemeenschapspolder (16 ha);
3. de Bloemendaler/ Keverdijkse polder (12,5 ha)
4. het Kromslootpark & Beginbos (22 tot 52 ha, afhankelijk van alternatief).

Het Kromslootpark met op de achtergrond de A6 (foto ARCADIS). Een deel van dit park valt binnen het ruimtebeslag door het herontwerpen van de afslag S101.

De compensatietaakstelling dient opgedeeld te worden naar provincie. Wat binnen een provincie wordt aangetast moet ook binnen dezelfde provincie worden gecompenseerd.

De gebieden onder de punten 1 – 3 vallen onder Noord-Holland, alleen het laatste punt valt onder Flevoland.

In eerste instantie richt de M&C-visie zich op het compenseren van deze relatief grote oppervlakten en het benutten van kansen in de omgeving van het tracé en minder op het compenseren aansluitend op ieder stukje natuur. Deze mogelijkheden worden in de volgende paragraaf uitgewerkt.

4.3 Kansen voor compensatie

4.3.1 Gebiedsgerichte ontwikkelingen

Kansen doen zich voor wanneer aangehaakt kan worden op bestaande gebiedsgerichte ontwikkelingen ('werk met werk maken'). Binnen het studiegebied en de omgeving spelen de volgende relevante gebiedsgerichte ontwikkelingen:

- Her(in)richting van nieuwe natuur en EVZ;
- Begrenzing van de robuuste verbindingzone Natte As en Oostvaarderswold;
- Overig provinciaal beleid;

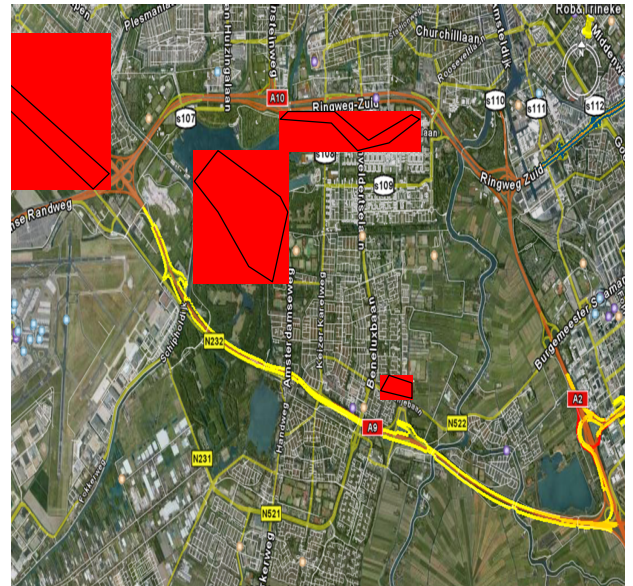
a b c d e f g h

- Kansen vanuit gemeentelijke ontwikkelingen (vb. realiseren verbindingen, inrichting en beheer van (hoofd)groenstructuur).
- De vier EHS-gebieden met de voornaamste bijdrage aan de compensatietaakstelling, mogelijkheden voor compensatie en overige kansen op gebied van gebiedsontwikkeling worden hieronder weergegeven.

Amsterdamse bos

Om het oppervlak van het ruimtebeslag (taakstelling 9,3 ha) van het Amsterdamse bos te compenseren, dient begrenzing van nieuwe EHS bij voorkeur aan te sluiten op het park. Het natuurdoeltype bestaat uit bos van zeelei, in- en uitheemse boscultuur en bloemrijk grasland. Gezien de huidige begrenzing van de EHS en de bestaande gebiedsinrichting, zijn er de volgende zoekgebieden:

- Rondom het knooppunt Badhoevedorp vindt herinrichting plaats. Hier dient in de toekomst ook een ecologische verbinding te worden gerealiseerd;
- de groenzone ten noorden van de Nieuwe Meer;
- groenzone ten noorden van de Poel;
- bijdrage aan realisatie van Groene Carré, ten behoeve van realisatie van groen binnen de Haarlemmermeer.

Gemeenschapspolder

De compensatietaakstelling voor de Gemeenschapspolder bedraagt zo'n 16 ha. Een deel van dit oppervlak blijft echter als natuur bestaan, maar valt dan binnen de verbindingsboog tussen de A9 en A1. In plaats van maatregelen voor het

a b c d e f g h

afgesloten deel bestaat de voorkeur voor een bijdrage aan de herinrichting van het Diemberbos.

Om het oppervlak EHS voor het ruimtebeslag in de Gemeenschapspolder te kunnen compenseren is begrenzing (en (her)inrichting) van nieuwe gebieden noodzakelijk. Het natuurdoeltype bestaat vooral uit grasland en inheemse boscultuur. Gezien de huidige begrenzing, de mogelijke aansluiting hierop en de al aanwezige gebiedsinrichting, kan gedacht worden (zie afbeelding, bron ondergrond: Google earth) aan:

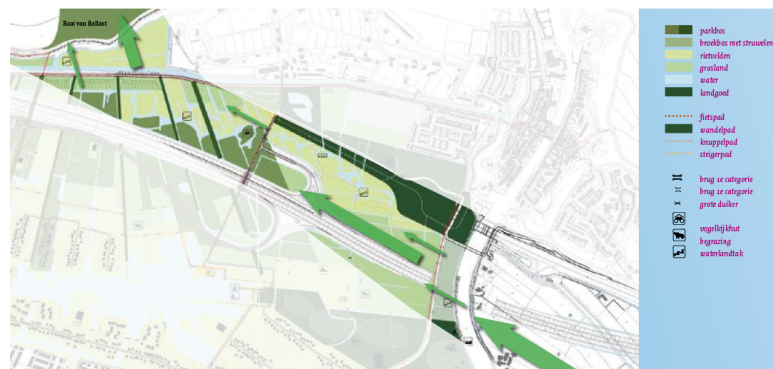
- Door herinrichting kunnen delen van de Gemeenschapspolder die nu onder weidevogelgebied vallen, als EHS begrensd worden (groene delen op afbeelding)
- Groenzones ten noordwesten van de Diem;
- Bos en waterrijk gebied rondom de Gaasp, ten oosten van de Bijlmer;
- Bosgebied in Overdiemen.

Daarnaast zijn er mogelijkheden rondom de EVZ. Rondom de Diem kunnen extra stapstenen gerealiseerd worden en er zijn maatregelen wenselijk rondom het Amsterdam Rijnkanaal om de EVZ richting PEN-eiland beter te kunnen laten functioneren.

Bloemendaler en Nieuwe Keverdijkse polder

Voor de Bloemendaler en Nieuwe Keverdijkse polder is geen natuurdoeltype vastgesteld. Het grootste deel van het ruimtebeslag vindt plaats in de Nieuwe Keverdijkse polder. Natuurmonumenten heeft hier gebieden aangekocht en richt deze in als moerasgebied en schraalgraslandjes. Om het ruimtebeslag van de weg te compenseren kan gedacht worden aan de volgende zoekgebieden:

- Herinrichting van het oude tracé, mede ten behoeve van de realisatie van de bypass van de Natte As. De Natte As is een Robuuste verbindingzone die in de toekomst vorm moet gaan krijgen, aansluitend kan extra EHS begrensd en ingericht worden. Onderstaande afbeelding (bron: Ruimtelijke Visie Bloemendalerpolder (concept 05)) geeft een impressie van een mogelijke herinrichting van het deel rondom het oude tracé.

a b c d e f g h

- Herinrichting van het oude tracé, mede ten behoeve van de realisatie van de bypass van de Natte As. Onderstaande afbeelding geeft een impressie van een mogelijke herinrichting van dit gebied. De bypass moet nog begrensd worden;
- aansluiten op de plannen voor de natuurboulevard en optimalisatie van de uitmonding van de bypass van de Natte As in het IJmeer;
- Het aanleggen van extra stapstenen/ brede natuurvriendelijke oevers langs de te hergraven afwatering van het Naardermeer;
- Bijdragen aan de realisatie van de hoofdtak van de Natte As aan de oostzijde van het knooppunt Muiderberg.

Kromslootpark en Beginbos

Voor compensatie van het Kromslootpark (16 – 36 ha) en Beginbos (8,5 – 10,5 ha) is het moeilijker om zoekgebieden in de directe omgeving te vinden. De natuurwaarden in het Kromslootpark zijn mede waardevol door de waterhuishouding (kwel van het Gooimeer) en de ligging langs de dijk (verbinden binnen- en buitendijkse natuur). Het Kromslootpark bestaat vooral uit moerasgebied en delen bos, het Beginbos bestaat vooral uit loofbos. Zoekgebieden voor compensatie zijn;

- Rondom Almeerderhout zijn diverse (agrarische) percelen die niet als EHS begrensd zijn. Als deze gronden aangekocht en heringericht kunnen worden, zijn er mogelijkheden voor compensatie.
- Het Oostvaarderswold is een Robuuste ecologische verbindingszone die nog begrensd moet worden. Aansluitend kan extra PEHS begrensd en ingericht worden. Vooral moerasgebieden sluiten aan bij de doelstellingen van de RVZ maar ook bosdelen zullen hier gerealiseerd gaan worden.
- Binnendijks agrarisch gebied gelegen langs de randmeren. Bij aankoop kunnen deze gebieden heringericht worden als moerasgebieden.
- De Natte as komt uit in het Gooimeer, vanuit Flevoland loopt er ook een EVZ richting Gooimeer. De oversteek voor soorten is op dit moment erg moeilijk, waardoor het relatief druk bevaarde water als barrière werkt. Door luwtedammen en stapstenen aan te leggen langs de oevers aan de oostkant van de Hollandse brug, kan de barrièrewerking minder worden. Een andere manier van binnen- en buitendijkse natuurwaarden versterken kan gerealiseerd worden door het aanleggen van luwtedammen in het Gooimeer ter hoogte van het Kromslootpark. Voor beide opties geldt overigens dat het meer een kans is dan een zoekgebied voor compensatie, de natuurwaarden van het Kromslootpark en Beginbos hiermee worden niet gecompenseerd (groen op de volgende afbeelding).

a b c d e f g h

4.3.2 Versterken van leefgebieden van beschermde soorten Buiten de EHS

Naast genoemde mogelijkheden in voorgaande paragraaf, worden onderstaand een aantal kleine extra maatregelen genoemd waarmee barrièrewerking van het tracé op soorten en leefgebieden tegengaan kan worden:

- Ouderkerkerplas en passages A9. Er is een natte verbinding (watergangen) maar deze zijn vrij klein en staan niet in verbinding met de omgeving. Met enkele inrichtingsmaatregelen (zoals het verbreden van de watergangen en de aanleg van bredere moeraszones, rietkragen en/of poelen) is de verbinding te optimaliseren.
- Amstel en passage A9. Aan de westkant van de Amstel kunnen stapstenen (aansluitend op soorten van het natuurdoeltype 'grasland, bloemrijk- en/of nat schraalgrasland') aangelegd worden, hierdoor neemt de barrièrewerking tussen de noordelijk en zuidelijk gelegen natuurgebieden af.
- Nadere uitwerking van het nut van een extra duiker bij de A10. Aan beide zijden van de A10 komt de Bittervoorn voor. Voor zover bekend is er nu geen duiker, deze kan de verbinding tussen de leefgebieden verbeteren.
- Het aanleggen van eilandjes of bij de Hollandse brug om de verbinding tussen beide delen land voor diverse soorten te verbeteren

4.3.3 Uitbreiding van leefgebieden van soorten

Regionaal gezien is de Ringslang een zeer belangrijke soort. Voor de Ringslang zijn het Diemerpark, de Diem en de kustzone langs het IJmeer voor de hand liggende locaties.

Ook vissen als Bittervoorn, Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad komen relatief veel in westen van het land voor. De sloten die gedempt moeten worden, worden als standaard mitigerende maatregelen hergraven. Extra maatregelen kunnen gericht zijn op het beheer, de waterkwaliteit, waterpeil, duikers (zoals genoemd bij de A10) en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.

4.3.4 Verwerving van gronden

In tegenstelling tot de aankoop van gronden voor de realisatie van infrastructuur zelf vindt de verwerving van gronden ten behoeve van natuurcompensatie plaats op vrijwillige basis.

De Tracéwet biedt waarschijnlijk voldoende mogelijkheden voor onteigening van gronden voor natuurcompensatie, maar deze onteigeningstitel wordt slechts in het uiterste geval ingezet. Deze wijze van grondverwerving heeft gevolgen voor de realisatiekansen van natuurcompensatie (geen garantie) en termijn. Daadwerkelijke grondverwerving kan lang duren en leiden tot het uitlopen van de planning van de compensatie in vergelijking tot de realisatie van de infrastructuur.

4.4 Vervolgstappen\procedures

De compensatievisie wordt tegelijkertijd met de uitwerking van het OTB uitgewerkt in een compensatieplan. In het compensatieplan wordt de kwantitatieve en kwalitatieve eisen verder uitgewerkt op basis van de compensatievisie en de natuurtoets (toetsing Flora- en faunawet). In die fase zal ook verder overleg met provincies plaatsvinden om tot de uiteindelijke compensatiegebieden te komen.

Bijlage 1: Bronnen

[1] Provincie Noord-Holland, 1999. Groene wegen. Een leidraad voor inrichting en beheer van ecologische verbindingzones in Noord-Holland.

[2] Royal Haskoning, 2006. Natte As door de Vechtstreek. Ruimtelijke verkenning naar een robuuste verbindingzone. In opdracht van Provincie Noord-Holland.

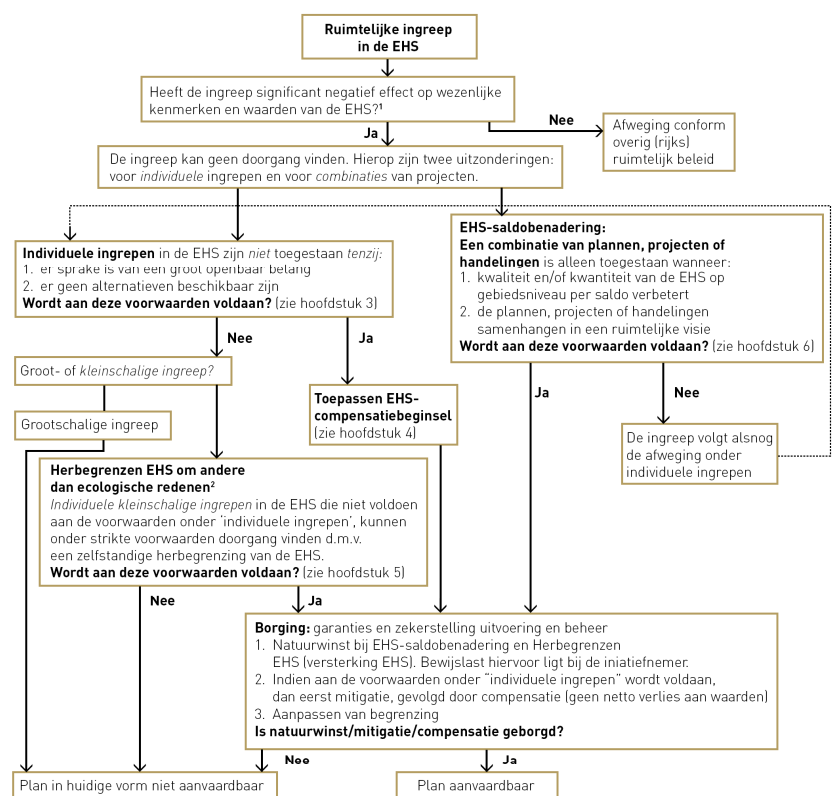
[3] Provincie Flevoland, 2002. Gebiedsplan voor natuur en landschap.

[4] Lysias Advies, 2007. Plan van aanpak. Gebiedsontwikkeling Oostvaarderswold, planvormingsfase. In opdracht van en in samenwerking met de projectorganisatie OostvaardersWold.

Bijlage 2: Spelregels EHS

In de rapportage Spelregels EHS (LNV/ VROM, 2007) wordt het beleidskader beschreven dat geldt voor het compensatiebeginsel, de EHS-saldobenadering en de herbegrenzing van de EHS. Het rapport is een gezamenlijke uitwerking van Rijk en Provincies. In deze Bijlage wordt de meest relevante informatie uit het rapport voor deze compensatievisie beschreven.

In onderstaand schema wordt toegelicht uit welke elementen het EHS beschermingsregime bestaat en hoe deze zich op hoofdlijnen tot elkaar verhouden.

¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaatsvindt in een Natura 2000 gebied gelden aanvullende regels (zie ook hoofdstuk 7).

² Een andere maatwerk mogelijkheid in de EHS is herbegrenzen om ecologische redenen. Deze mogelijkheid wordt beschreven in hoofdstuk 5, maar komt niet terug in dit schema, omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt.

Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd.

Aan compensatie worden de volgende eisen gesteld
Wanneer een ingreep onvermijdelijk blijkt, dan is in dat geval de initiatiefnemer van het plan, project of de handeling verantwoordelijk voor realisatie van mitigerende maatregelen om de nadelige effecten

a b c d e f g h

weg te nemen of te ondervangen en waar dit niet volstaat, de resterende effecten te compenseren. Het bevoegd gezag (in dit geval voor de EHS de betreffende provincie) dat verantwoordelijk is voor het opleggen van compensatie-verplichtingen ziet er op toe dat de initiatiefnemer daadwerkelijk compenseert.

Inhoudelijke eisen aan compensatie

Aan compensatie worden de volgende onderstaande voorwaarden gesteld.

Voor compensatie van de oppervlakte met directe effecten:

- Uitgangspunt is: géén netto verlies aan wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied in termen van areaal, kwaliteit en samenhang.
- Fysieke compensatie dient plaats te vinden aansluitend of nabij het aangetaste gebied.
- De compensatie kan niet worden aangewend om regulier beleid, d.w.z. vastgestelde beleidsdoelen (zoals bijvoorbeeld natuurontwikkeling EHS) al dan niet versneld te realiseren.
- In het vervangend areaal dient een basisinrichting te worden gerealiseerd, waarbij de verloren gegane waarden weer kunnen worden ontwikkeld, c.q. zich kunnen ontwikkelen; voor bos betekent dit met name de aanplant van jonge bomen.
- Om in geval van compensatie de samenhang in de EHS te waarborgen en dezelfde ecologische kwaliteit te realiseren kan het nodig zijn het areaal dat verloren gaat te compenseren met een groter areaal.
- Voor het kwaliteitsverlies van de bestaande natuurwaarden gedurende de ontwikkelingsperiode van het vervangende gebied wordt een toeslag op de fysieke compensatie berekend, zowel in oppervlak, als in extra budget om de extra kosten tijdens de beginjaren van omvormingsbeheer te ondervangen. Hiertoe worden vier categorieën onderscheiden:
- Natuur met een ontwikkeltijd van 5 jaar of minder: geen toeslag in oppervlak.
- Tussen 5 en 25 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 1/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- Tussen 25 en 100 jaar te ontwikkelen natuur: toeslag van 2/3 in oppervlak, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer.
- Bij een ontwikkelingsduur van meer dan 100 jaar, is er een grote onzekerheid over het weer ontwikkelen van de verloren gegane kwaliteit. In die situatie moet van geval tot geval worden bekeken of, en zo ja, hoe de zeldzame kwaliteit weer kan worden geregenereerd.

a b c d e f g h

- In bijzondere gevallen kan gemotiveerd van bovenstaande richtlijn worden afgeweken.
- Indien de verloren gegane kwaliteiten niet weer kunnen worden ontwikkeld (bijvoorbeeld vanwege een zeer lange ontwikkelingsduur, of vanwege het ontbreken van geschikte omstandigheden buiten de EHS), dienen kwalitatief gelijkwaardige waarden te worden gerealiseerd (zie ook latere toelichting van het begrip "kwaliteit").
- Indien volledige fysieke compensatie binnen de gestelde termijn onmogelijk is, wordt onderzocht of een deel van de benodigde fysieke compensatie wèl gerealiseerd kan worden. Voor het overblijvende deel wordt financiële compensatie geboden.
- Voor watergebieden zal, indien fysieke compensatie (vervangend areaal) niet mogelijk is, compensatie bij voorkeur gezocht worden in het opwaarderen van de natuurkwaliteit of de ecologische samenhang van de rest van het watergebied.
- Indien mitigerende maatregelen mogelijk zijn (bijvoorbeeld het plaatsen van geluidsschermen bij snelwegen) maar ernstig botsen met ander beleid (bijvoorbeeld ten aanzien van landschap of cultuurhistorie), kan worden overwogen of compensatie de voorkeur verdient boven mitigatie.

Extra kosten voor ontwikkelingsbeheer

- Gedurende de ontwikkelingsperiode van het vervangende gebied is er sprake van verlies aan natuurkwaliteit. Om dit zo snel mogelijk te herstellen is gericht ontwikkelingsbeheer in het vervangend gebied nodig. De extra beheerskosten tijdens de periode van het ontwikkelingsbeheer worden (gekapitaliseerd) door de initiatiefnemer vergoed.
- Een vergoeding voor de extra kosten voor ontwikkelingsbeheer is maatwerk en wordt vastgesteld in overleg met de beoogde terreinbeheerder. De gekapitaliseerde beheerskosten worden als budget vastgelegd, bijvoorbeeld als gelabeld budget in het Groenfonds.
- Als algemene vuistregel kan worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 à 2 keer de normkosten voor het betreffende natuurdoeltype gedurende de eerste vijf jaar na inrichting van de grond. Voor het ontwikkelen van typen bos lopen deze kosten over een langere tijd en kan beter worden uitgegaan van extra beheerskosten van minimaal 1 keer de normkosten voor de eerste tien jaar na inrichting van de grond.
- De initiatiefnemer zorgt er tevens voor dat vergoeding van de reguliere beheerskosten voor een periode van 25 jaar gewaarborgd is, bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat het compensatiegebied in aanmerking komt voor beheerssubsidie.

Overige eisen aan compensatie

- Een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling (ingreep) in de EHS wordt vastgelegd in een bestemmingsplan dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld en goedkeuring behoeft van Gedeputeerde Staten (situatie huidige WRO). Niet alleen de ingreep maar ook de locatie voor de compensatie (vaak vereist dit een bestemmingswijziging) dient gelijktijdig met het besluit over de ingreep planologisch verankerd te worden in hetzelfde bestemmingsplan of, indien van toepassing, in een ander bestemmingsplan.
- Het compensatieplan vormt een integraal onderdeel van de toelichting op het bestemmingsplan, is doorvertaald op de bestemmingsplankaart, en verankerd in de daarbij behorende voorschriften.
- De provincie, rijk en andere belanghebbenden geven in het vooroverleg over het bestemmingsplan ex. art. 10 Bro (huidige WRO) aan of zij kunnen instemmen met het compensatieplan (is als toelichting onderdeel van de bestemmingsplanprocedure). Hierbij worden ook afspraken gemaakt over de wijze en momenten waarop de gemeente GS zal informeren over de voortgang.
- De omvang van het gebied waarop het bestemmingsplan betrekking heeft wordt per geval bepaald op basis van zowel de ruimtelijke problematiek en de ingreep als de beoogde ecologische doelen. Daarbij is relevant dat het gebied ecologisch één samenhangend geheel vormt. Er wordt met name gekeken naar de eisen die de aanwezige en potentiële natuurwaarden stellen aan hun omgeving.
- De nieuwe begrenzing van de EHS dient, conform de Nota Ruimte, door de provincie op streekplanniveau door Provinciale Staten te worden vastgelegd (situatie huidige WRO).

Aandachtspunten voor de kwaliteit van compensatie

Op grond van elders beschreven ecologische gegevens en theorieën kunnen aandachtspunten worden meegegeven voor herbegrenzen, compenseren en salderen van de EHS:

- Niet alleen de actuele natuurwaarden zijn belangrijk, maar ook het nagestreefde doel. Dat betekent dat bij het 'verplaatsen' van natuurwaarden van de ene lokatie naar de andere, op de nieuwe lokatie (voor zover mogelijk) ook hetzelfde natuurdoeltype moet worden nagestreefd (als invulling van wat de Nota Ruimte 'potentie' noemt). Als er actueel bijvoorbeeld een soortenarm dennenbos (een 'dennenakker') staat, dan geldt in zo'n geval in de EHS altijd minimaal het doel van een 'multifunctioneel bos van arme zandgronden' (waarvoor de biodiversiteitdoelstelling vaak hoger is dan de actuele situatie).

a b c d e f g h

En dan is het belangrijk dat ook op de nieuwe lokatie (tenminste) hetzelfde natuurdoeltype met bijbehorend kwaliteitsniveau ten doel wordt gesteld (en het beheer daarop wordt gericht). Het planten van een nieuwe 'dennenakker' is dus niet voldoende.

- Natuurwaarden worden primair afgemeten aan doelsoorten (zie Handboek Natuurdoeltypen). Bij begeleid- en nagenoeg-natuurlijke ecosystemen komt daar het aspect natuurlijkheid bij (in de vorm van extensief resp. afwezigheid van beheer). Het is belangrijk dat verlies en winst dus primair daaraan worden afgemeten. Bij Natura 2000-gebieden gaat het daarnaast om de instandhoudingdoelstellingen (VHRsoorten en -habitattypen), bij beschermde natuurmonumenten gaat het om alle soorten (en natuurschoon etc.).
- Behoud en ontwikkeling van een natuurdoeltype lukt alleen maar als aan alle randvoorwaarden wordt voldaan. Uit de beschrijvingen in het Handboek blijkt dat die randvoorwaarden nogal uiteenlopend van karakter zijn en betrekking hebben op bijvoorbeeld de bodemgesteldheid (met zuurgraad, voedselrijkdom, waterregime) en/of de waterkwaliteit, processen in de omgeving (kwel, verstuing, overstroming), een minimumoppervlak om duurzaam te kunnen voortbestaan (gebaseerd op de eisen van de doelsoorten) en beheer. Het vergt flink wat kennis van verschillende disciplines om te kunnen bepalen of een nieuwe lokatie aan die randvoorwaarden kan voldoen en zo nee: hoe inrichting en beheer met voldoende zekerheid wél zullen leiden tot het voldoen aan de randvoorwaarden. In de praktijk van natuurherstel en natuurontwikkeling komen we er steeds meer achter dat we de hoeveelheid en diversiteit van benodigde kennis onderschat hebben.
- Het constateren of inschatten van schade / kwaliteitsverlies moet dus (combinatie van punt 2 en 3) niet alleen betrekking hebben op de beleidsdoelstelling, maar ook op de daarvoor benodigde randvoorwaarden.
- Het vorige punt heeft betrekking op drie schaalniveaus: dat van het natuurdoeltype (meestal 'perceelsniveau' of ecotoop), dat van het kerngebied (meestal honderden tot duizenden ha.) en dat van de EHS als geheel. Telkens moet worden nagegaan wat de betekenis van de aan te tasten lokatie is voor het kerngebied waar het deel van uitmaakt (maakt het ven onderdeel uit van een netwerk of is dat ven het enige in het gebied etc.) en of er zelfs sprake is van een aantasting die landelijke gevolgen heeft (zoals bij essentiële schakels in trekroutes en verbindingen, een substantieel aandeel van het oppervlak van een zeldzaam natuurdoeltype of verspreidingsgebied van een soort).

a b c d e f g h

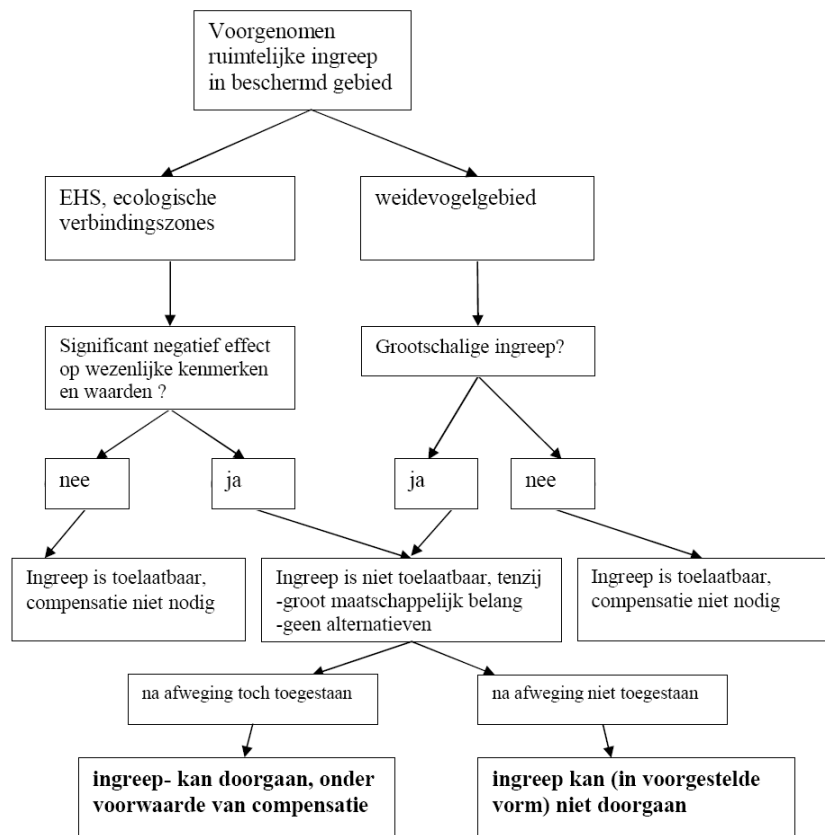
- In hoeverre er sprake is / zal zijn van schade kan discussie oproepen. Momenteel vindt in opdracht van LNV een studie plaats naar het begrip 'significante effecten' (wanneer heeft een plan of handeling een significant negatief effect). Op voorhand is al duidelijk dat de 'Waardenburgnorm' (alles onder de 5% afname is niet-significant) ten onrechte algemeen geldig is verklaard. De vervangbaarheid van een natuurdoeltype (en dat geldt ook voor een leefgebied van een soort) is heel wisselend en hangt af van: het belang van de huidige lokatie (zie punt 5), de beschikbaarheid van nieuwe lokaties die aan de randvoorwaarden (kunnen gaan) voldoen, de ontwikkelingsduur (zie bijlage 3) en de kolonisatiemogelijkheden voor doelsoorten en essentiële andere organismen (wanneer die te beperkt zijn, moet introductie worden overwogen).
- Wanneer het niet mogelijk is om hetzelfde natuurdoeltype te realiseren als dat wat verloren gaat, verdient het aanbeveling om een natuurdoeltype te gaan realiseren waarvan de beleidsdoelstelling relatief ambitieus is (grote afstand tussen actueel en beoogd areaal in Nederland) of in ieder geval niet minder ambitieus, en in principe binnen dezelfde hoofdgroep (=mate van natuurlijkheid).

Bijlage 3: Beleid Provincie Noord-Holland

In de actualisatie van de Streekplannen Noord-Holland Zuid wordt de vernieuwde ruimtelijke bescherming en het compensatiebeleid van en voor de EHS beschreven. Aanleiding hiervan vormt primair de Nota Ruimte waarin een strikter beleid is vastgesteld dan in de huidige streekplannen en de geldende provinciale gedragslijn compensatie. Dit beleid, samen met de richtlijnen uit 'Spelregels EHS', wordt in de toekomst in de nieuwe 'Handreiking ruimtelijke bescherming en compensatie natuur en recreatie' van de Provincie beschreven.

Op 27 november 2007 is de beleidsregel 'Compensatie natuur en recreatie Noord-Holland' door GS vastgesteld. Onderstaand wordt een schema weergegeven en daaronder worden de belangrijkste bepalingen beschreven (uit de beleidsregel zelf en de bijbehorende algemene toelichting). Er wordt niet ingegaan op alle aspecten omdat in deze compensatievisie de compensatieverplichting op hoofdlijnen bekeken wordt. In de OTB-fase en met de bestemmingsplanwijzing / art. 19-procedure zal het meer gedetailleerde compensatieplan opgesteld moeten worden behorende bij de vergunningaanvraag.

Bijlage A: Stappenplan: wanneer is compensatie nodig?
(gekoppeld aan de ruimtelijke bescherming volgens de streekplannen NHN en NHZ)

NB: in het streekplan Noord-Holland Noord geldt voor grootschalige ingrepen een andere afweging, te weten *nee, tenzij*
 - het gebiedseigen beleid dat mogelijk maakt
 - de ingreep door een streekplanherziening mogelijk is gemaakt.
 Daarbij wordt in de praktijk ook getoetst aan de criteria 'groot maatschappelijk belang' en 'geen alternatieven'.

a b c d e f g h

Relevante begrippen

Allereerst worden een aantal begrippen toegelicht (onderstaand een selectie).

Aantasting waarden: vernietiging, verstoring en versnippering van actuele op potentiële waarden.

Compensatiebeginsel: het uitgangspunt dat de natuur- en recreatieve waarden die als gevolg van ingrepen verloren gaan dienen te worden vervangen, door ze elders opnieuw te realiseren.

Compensatieovereenkomst: overeenkomst tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag aangaande realisatie van compenserende maatregelen.

Compensatieplan: plan dat wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de gemeente, waarin is aangegeven welke maatregelen getroffen worden en op welke termijn, om de compensatie te realiseren.

Compensatievoorziening: provinciale rekening, waarop initiatiefnemers de verschuldigde bedragen voor financiële compensatie dienen te storten.

Functionaliteit: de bijdrage die een gebied levert aan de instandhouding van natuurlijke processen of functionele verbanden.

Natuurdoeltype: type natuur waarnaar gestreefd wordt middels beheer en inrichting, zoals aangegeven op de provinciale natuurdoelenkaart en/of nader uitgewerkt in het Gebiedsplan in het kader van de begrenzing Programma Beheer.

Natuurwaarden: actuele of potentiële ecologische waarden, landschappelijke waarden en abiotische randvoorwaarden die daarvoor essentieel zijn.

Weidevogelgebied: gebied dat in het kader van Programma Beheer is begrensd als 'ruime jas beheergebied voor weidevogels' en als weidevogelgebied op de streekplankaart is aangegeven.

Het compensatiebeginsel is van toepassing bij vaststelling, wijziging of uitwerking van bestemmingsplannen die ter goedkeuring worden voorgelegd aan GS en bij verzoeken om een verklaring van geen bezwaar ex artikel 19 WRO over ruimtelijke ingrepen in de EHS, een weidevogelgebied dan wel een ecologische verbindingszone, voor zover

- het gebied als zodanig is aangegeven op de streekplankaart ;
- de ruimtelijke ingreep gezien het voor het gebied in het streekplan geformuleerde beschermingsregime in beginsel niet is toegestaan, maar na de geldende 'nee, tenzij' afweging toch toelaatbaar wordt geacht.

Locatie van compensatie (art. 4)

Bij de bestemmingsplanwijziging dient een compensatieplan voorgelegd te worden. Een aantal relevante eisen die aan dit plan gesteld worden, zijn:

Bij fysieke compensatie van natuur- of recreatiewaarden is het streven gericht op het bereiken van robuuste structuren die qua aard en functionaliteit minimaal gelijk zijn aan de aangetaste waarden. In het algemeen geldt dat fysieke compensatie moet plaatsvinden aansluitend of nabij het aangetaste gebied, maar niet in bestaande EHS gebieden.

a b c d e f g h

Compensatie is wel mogelijk in nog te realiseren EHS gebieden (nieuwe natuurgebieden). Voor weidevogelgebieden geldt dat compensatie is gericht op de verhoging van de actuele waarden van een (ander) deel van het bestaande weidevogelgebied, door daar actief weidevogelbeheer financieel mogelijk te maken (zie ook art. 5).

Compensatie van ecologische verbindingzones kan zowel gericht zijn op herstel van een bestaande verbinding als op realisatie van een andere verbinding, als dat ecologisch de voorkeur verdient. Over de locatie van de compensatie wordt daarom niets bepaald.

Voor de locatie van compensatie gelden de volgende randvoorwaarden:

- Compensatie in bestaande natuur- of recreatiegebieden in de EHS is niet toegestaan;
- In begrensde, maar nog niet gerealiseerde nieuwe natuurgebieden of in beheergebieden kan compensatie alleen plaatsvinden wanneer de oppervlakte gebied die voor compensatie wordt aangewend als zodanig ontgrensd en elders opnieuw concreet begrensd wordt of eventueel terugvloeit naar de provinciale reserve voor beheer- of natuurgebied.
- De compensatie dient bij voorkeur plaats te vinden in de nabijheid van de aantasting, maar kan eventueel ook elders plaatsvinden, indien dit leidt tot robuustere structuren;
- De compensatie mag niet ten koste gaan van cultuurhistorische of aardkundige waarden;
- Compensatie van weidevogelgebied kan alleen plaatsvinden binnen een als zodanig aangemerkt weidevogelgebied, dan wel als een zodanig toegevoegd gebied.

Wijze van compensatie (art. 5)

Voor natuurcompensatie in bestaande EHS-gebieden is een kwaliteitstoeslag opgenomen, afhankelijk van de ontwikkelingsduur van het te vervangen natuurstype. In geval van compensatie van open water is fysieke compensatie meestal onmogelijk. Daar is kwaliteitsverbetering en herstel en verbetering van de ecologische samenhang van de rest van het gebied een toegestaan alternatief. Als het EHS-gebied niet geheel wordt vernietigd, maar – ondanks de afgesproken mitigerende maatregelen – wordt verstoord of versnipperd, of als de functionaliteit wordt aangetast, zal de compensatie moeten zorgen voor het opheffen van de effecten daarvan. In de praktijk betekent dat meestal ook realisatie van extra areaal. Voor de ecologische verbindingzones geldt een zelfde aanpak als voor de EHS, zij het dat een kwaliteitstoeslag niet nodig is. De nadruk ligt op behoud/ herstel van de samenhang tussen EHS gebieden. Vaak zijn naast of in plaats van vervangend areaal ontsnipperingsmaatregelen wenselijk.

Bij het bepalen van de mate van aantasting staat voor weidevogels verstoring van areaal vaak gelijk aan vernietiging ervan. Weidevogels zijn niet overal elk jaar in dezelfde dichtheid aanwezig. In navolging van de aanpak die de provincie Friesland heeft gekozen, gaan we voor de vereiste compensatie uit van een 'gemiddeld weidevogelgebied', met

a b c d e f g h

50 broedparen per 100 hectare. Er wordt dus niet per situatie een inventarisatie verricht. De compensatie bestaat uit het realiseren van weidevogelbeheer voor het vervangend areaal met een Programma Beheer pakket voor 'weidevogelgrasland met rustperiode van 1 april tot en met 14 juni' voor 12 jaar, ofwel twee beheerperioden. In deze periode kan een duurzaam effect van de weidevogelmaatregelen worden gerealiseerd.

1) De aangetaste natuurwaarden in de EHS en de ecologische verbindingzones dienen te worden gecompenseerd, waarbij de omvang van de compensatie wordt bepaald door:

- De omvang van het vernietigde areaal. Het vernietigde areaal dient minimaal in dezelfde oppervlakte te worden gecompenseerd. Afhankelijk van de aard en de kwaliteit van de vernietigde actuele waarden wordt daar bovenop een kwaliteitstoeslag gehanteerd. De bepaling van de kwaliteitstoeslag wordt uitgedrukt in extra te compenseren oppervlakte natuur. Bij een ontwikkelingstijd van 0 - 5 jaar wordt geen kwaliteitstoeslag berekend. Bij kwaliteiten die een minimale ontwikkelingstijd van 5 - 25 jaar nodig hebben wordt een kwaliteitstoeslag van 1/3 van de oppervlakte gehanteerd, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer. Bij een ontwikkelingstijd van 25 - 100 jaar wordt een kwaliteitstoeslag van 2/3 van de oppervlakte gehanteerd, plus de gekapitaliseerde kosten van het ontwikkelingsbeheer. Bij een ontwikkelingstijd van meer dan 100 jaar is maatwerk bovenop de kwaliteitstoeslag van 2/3 van de oppervlakte vereist;
- Bij het bepalen van de mate van aantasting speelt voor weidevogels verstoring vaak een belangrijkere rol dan in de EHS. Die is moeilijker te meten dan areaalvernietiging. In de 'handreiking' worden daarvoor enkele aanknopingspunten gegeven. Weidevogels zijn niet overal elk jaar in dezelfde dichtheid aanwezig. In navolging van de aanpak die de provincie Friesland heeft gekozen, gaan we voor de vereiste compensatie uit van een 'gemiddeld weidevogelgebied', met 50 broedparen per 100 hectare en het vervangend realiseren van weidevogelbeheer met een Programma Beheer pakket voor 'weidevogelgrasland met rustperiode van 1 april tot en met 14 juni' voor 12 jaar, ofwel twee beheerperioden. In deze periode kan een duurzaam effect van de weidevogelmaatregelen worden gerealiseerd.
- De mate van verstoring/versnippering. Afhankelijk van de mate van verstoring/versnippering, dient een compensatie in oppervlakte plaats te vinden;

a b c d e f g h

- De mate waarin de functionaliteit van natuurwaarden is aangetast; bij aantasting dient het compensatieplan gericht te zijn op het intact houden of herstellen van de functionaliteit.

In het vervangend areaal dient een basisinrichting te worden gerealiseerd van waaruit de beoogde waarden zich kunnen ontwikkelen. In beginsel dienen dezelfde waarden te worden ontwikkeld als die verloren zijn gegaan. Indien dat onmogelijk is, dienen kwalitatief gelijkwaardige waarden te worden gerealiseerd.

2) De aangetaste natuurwaarden in de weidevogelgebieden dienen te worden gecompenseerd, waarbij de omvang van de compensatie wordt bepaald door de oppervlakte vernietigd, verstoord of versnipperd leefgebied. Hiervoor dient nieuw geschikt leefgebied te worden gerealiseerd door extra uitvoering van weidevogelbeheer met een gemiddeld beheerregime, voor een periode van 12 jaar.

3) De aangetaste recreatiewaarden in de EHS dienen te worden gecompenseerd, waarbij de aard en de omvang van de compensatie wordt bepaald door:

- De aard en de omvang van het vernietigd areaal. Het vernietigde areaal dient minimaal in dezelfde oppervlakte te worden gecompenseerd;
- Het verstoorde/versnipperde areaal. Afhankelijk van de mate van verstoring/ versnippering, dient een compensatie in oppervlakte plaats te vinden;
- de mate waarin de functionaliteit van recreatiewaarden is aangetast; bij aantasting dient het compensatieplan gericht te zijn op het intact houden of herstellen van de functionaliteit.

In het vervangend areaal dient een basisinrichting te worden gerealiseerd. In beginsel dienen dezelfde waarden te worden ontwikkeld als die verloren zijn gegaan.

Financiële compensatie (art. 8)

Uitgangspunt bij de toepassing van financiële compensatie blijft dat uiteindelijk fysieke compensatie plaatsvindt, zij het door de provincie zelf. Voor ingrepen kleiner dan 1 ha kan zonder uitvoerige bewijslast fysieke compensatie worden vervangen door financiële compensatie. Compensatie over een dergelijk klein oppervlak is niet kosten effectief; het is efficiënter om meerdere kleine compensatiegevallen te combineren totdat een groter compensatiegebied gekocht, ingericht en beheerd kan worden. Ook gedeeltelijke financiële compensatie is een optie, als fysieke compensatie niet voor 100% mogelijk blijkt, bijvoorbeeld als niet op tijd voldoende compensatiegrond gekocht kan worden.

1) Financiële compensatie van natuurwaarden is in Natuurbeschermingswetgebieden niet toegestaan. In de overige

a b c d e f g h

gebieden die tot de EHS behoren en in ecologische verbindingszones is financiële compensatie uitsluitend toegestaan als:

- na gedegen onderzoek fysieke compensatie binnen de gemeentegrenzen of in de regio niet mogelijk blijkt of
- de te compenseren oppervlakte kleiner is dan 1 hectare of
- de compenserende bestemmingsplanherziening slechts gedeeltelijk dan wel niet kan doorgaan als gevolg van het gegrond verklaren van beroepschriften door een rechtscollège.

2) De bij financiële compensatie verkregen gelden dienen in de provinciale compensatievoorziening te worden gestort, ten behoeve van fysieke compensatie door de provincie.

3) De hoogte van de financiële compensatie wordt bepaald aan de hand van de volgende kostenelementen:

- voor natuurcompensatie EHS en ecologische verbindingszones: kosten van aanschaf van vervangende grond ter plaatse, basisinrichting, ontwikkelingsbeheer en alle daarmee samenhangende overheadkosten
- voor recreatiecompensatie: kosten van aanschaf van vervangende grond ter plaatse, basisinrichting en alle daarmee samenhangende overheadkosten
- voor natuurcompensatie weidevogels: kosten voor het afsluiten van een gemiddeld beheerpakket voor een periode van 12 jaar.

Bijlage 4: Beleid Provincie Flevoland

Binnen de provincie Flevoland is het Omgevingsplan 2006 van belang. Hierin worden de doelen voor de EHS beschreven en wordt ingegaan op de compensatieregels. Op dit moment is de provincie bezig met het uitwerken van de Spelregels van de EHS. Hierover is ook contact geweest met de provincie (dhr. E. vd Water).

Doel EHS

Het doel van de EHS is de realisatie van een robuust landelijk samenhangend netwerk van natuurgebieden dat voldoende (leef-)ruimte biedt voor soorten en waarden die karakteristiek zijn voor de Nederlandse natuur. In Flevoland zijn er vooral opgaven voor het instandhouden en verder ontwikkelen van de natuurwaarden voor moerassen, open water, natte bosgebieden en het open agrarisch gebied. De relatie tussen de binnendijkse en de buitendijkse natuurgebieden kan versterkt worden door binnendijks meer natte leefgebieden te realiseren.

Saldobenadering

De provincie Flevoland wil natuur beschermen en ontwikkelen, maar ook ruimte hebben om andere maatschappelijke ontwikkelingen zoals woningbouw en recreatie optimaal vorm te geven. De natuurwetgeving hanteert een 'nee, tenzij'-regime: nieuwe activiteiten zijn niet toegestaan, tenzij kan worden aangetoond dat de beschermde habitats en soorten daarvan geen schade ondervinden. Slechts indien een blijvende gunstige staat van instandhouding voor soorten en habitats gegarandeerd is, kan 'nee, tenzij' worden omgebogen in een door de provincie gewenst 'ja, want'. De provincie wil hiervoor gebruik maken van een systeem van saldobenadering. Het uitgangspunt van deze benadering is dat de maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen zodanig vorm worden gegeven dat zij elkaar niet belemmeren, maar versterken. Als elders binnen het Flevolandse natuursysteem een vergelijkbare of grotere verbetering wordt gerealiseerd, kan plaatselijk een verslechtering van de natuurkwaliteit acceptabel zijn.

Voor de saldobenadering geldt dat een van de uitgangspunten is dat de omvang van de EHS minimaal gelijk blijft en dat er een kwalitatieve verbetering van de natuurwaarden optreedt (bijvoorbeeld door verbetering van de milieukwaliteit). Ten behoeve van de gewenste robuustheid wordt voor kwantitatieve opgaven vooral gezocht naar locaties die grenzen aan de bestaande EHS en die versnippering van de EHS kunnen voorkomen of oplossen. Investerings in de natuur worden bij voorkeur ingezet in gebieden waar sprake is van voor de natuur gunstige (abiotische) omstandigheden, waardoor de saldering ook bijdraagt aan een verbetering en verduurzaming van het gehele ecosysteem.

a b c d e f g h

Statusverschillen EHS

Bij de uitwerking van de saldobenadering is van belang dat niet alle gebieden binnen de EHS dezelfde waarde hebben. Voor de binnendijkse EHS is een onderscheid gemaakt tussen onderstaande drie groepen.

- Prioritaire gebieden: naast de gebieden die in het verleden al door het rijk zijn aangewezen (als Vogelrichtlijngebied, beschermd natuurmonument of bosreservaat), gaat het om gebieden waar al zeer bijzondere natuurlijke natuurwaarden zijn ontstaan die vanwege de bijzondere abiotische omstandigheden niet of nauwelijks elders in Flevoland realiseerbaar zijn (bv. Kuinderplas, Bremerbergbos, Ellerslenk). Toepassing van de saldobenadering is in deze gebieden niet mogelijk.
- Waardevolle gebieden: dit zijn gebieden met een hoge actuele of potentiële natuurwaarde. De gebieden zijn essentieel voor de gewenste samenhang en kwaliteit van de EHS. Binnen deze gebieden is de ruimte voor het toepassen van de saldobenadering beperkt, tenzij de natuurkwaliteit en/of -kwantiteit en de gebruikswaarde van het gebied verbeteren. De prioritaire en de waardevolle gebieden vormen samen de kerngebieden van de EHS.
- Overige EHS: deze gebieden hebben vaak een hoge lokale waarde, deels door de ligging in of nabij de kernen, maar soms ook door bijzondere abiotische waarden of bijvoorbeeld als landschappelijk element. De omvang of de gebruiksdruk zijn echter zodanig dat het alleen met hoge beheersinspanningen mogelijk is om deze waarden ook duurzaam te blijven beheren. Deze gebieden lenen zich voor de saldobenadering, waarbij nadrukkelijker dan bij de waardevolle gebieden ook verplaatsing aan de orde kan zijn.

Ecologische verbindingszones

Voor het versterken van de samenhang in de EHS zijn ecologische verbindingen van belang. Het zijn vaak lintvormige elementen met een zodanige natuurlijke begroeiing dat verschillende diersoorten er voldoende beschutting vinden om de oversteek van het ene kerngebied naar het andere te wagen. In Flevoland vervullen de meeste tochten en vaarten een verbindende functie. Hoe langer de afstand, des te belangrijker is het dat er ook tussentijds wat grotere stapstenen zijn die als tijdelijk rustgebied kunnen fungeren.

Het rijk heeft in de Nota Ruimte besloten tot een sterke prioritering van ecologische verbindingen. De rijksinzet beperkt zich tot het beschikbaar stellen van de middelen voor de realisatie van de robuuste ecologische verbinding Oostvaardersplassen- Veluwe en het beoordelen van de vraag of het geheel ecologisch gaat functioneren. De provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing van het gebied en de uiteindelijke realisatie. Voor de overige ecologische verbindingen is de

a b c d e f g h

verantwoordelijkheid doorgeschoven naar provincies en gemeenten. In navolging van het rijk kiest ook de provincie voor een prioritering in ecologische verbindingen.

Robuuste verbinding

De robuuste ecologische verbinding Oostvaardersplassen-Veluwe heeft daarbij de hoogste prioriteit. Deze verbinding kan alleen gerealiseerd worden als sprake is van een samenhangend pakket met de verstedelijking van Almere, de realisatie van uitloopgebied voor Almere en de opgave voor waterberging. Minimaal 1.000 hectare nieuwe natuur moet door het rijk gefinancierd worden. Deze verbinding moet uiterlijk 2018 voltooid zijn. De provincie is als regisseur verantwoordelijk voor het proces en de daarmee gepaard gaande procesgelden. In het speerpuntgebied OostvaardersWold wordt de robuuste verbinding verder uitgewerkt, met inbegrip van de mogelijkheden van multifunctioneel medegebruik.

Andere prioritaire verbindingen

Daarnaast geeft de provincie prioriteit aan een aantal EHS-verbindingen dat essentieel is voor de gewenste samenhang in de Ecologische Hoofdstructuur en voor een groot deel al is ingericht. Dit zijn oa. de Hoge en de Lage Vaart en de verbinding door Almere Poort. De verbinding door Almere Poort is onderdeel van de ecologische visie van Almere en wordt door de gemeente gerealiseerd. Daarnaast vormen ook andere vaarten en tochten verbindingen tussen natuurgebieden. Door een meer natuurvriendelijke inrichting kan de kwaliteit voor natuur en waterberging soms nog verbeterd worden. De provincie ziet daarin vooral een rol weggelegd voor gemeenten en waterschap. Voor de vaarten die de provincie zelf in beheer heeft, wil de provincie de natuurvriendelijke inrichting verbeteren op grond van een nog op te stellen meerjarenprogrammering, waarbij zoveel mogelijk wordt aangehaakt bij noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden.

Soortenbeleid

Door haar ligging is Flevoland een cruciale schakel tussen waterrijke gebieden in

Utrecht, Noord-Holland, Overijssel en Friesland en daarmee binnen de Natte As. De grote wateren, de kustzones en moerassen zijn van internationaal belang voor het voortbestaan van een groot aantal (vogel-)soorten. De beschermde natuurgebieden zijn voor deze soorten cruciaal, maar ook niet beschermde gebieden zijn van belang, bijvoorbeeld als foerageergebied. Het soortenbeleid wordt daarom zo ingezet dat het een versterking en aanvulling is op de EHS, inclusief Natura 2000-gebieden. Bestaande populaties moeten duurzaam in stand worden gehouden (bescherming). Toekomstige populaties moeten zich kunnen ontwikkelen tot duurzame populaties (uitbreiding). Door een integrale werkwijze moeten conflicten tussen economie en ecologie zoveel mogelijk voorkomen worden. Weloverwogen

a b c d e f g h

locatiekeuzes zorgen er voor dat kansen benut worden om gebiedsontwikkeling en soortenbescherming te koppelen.

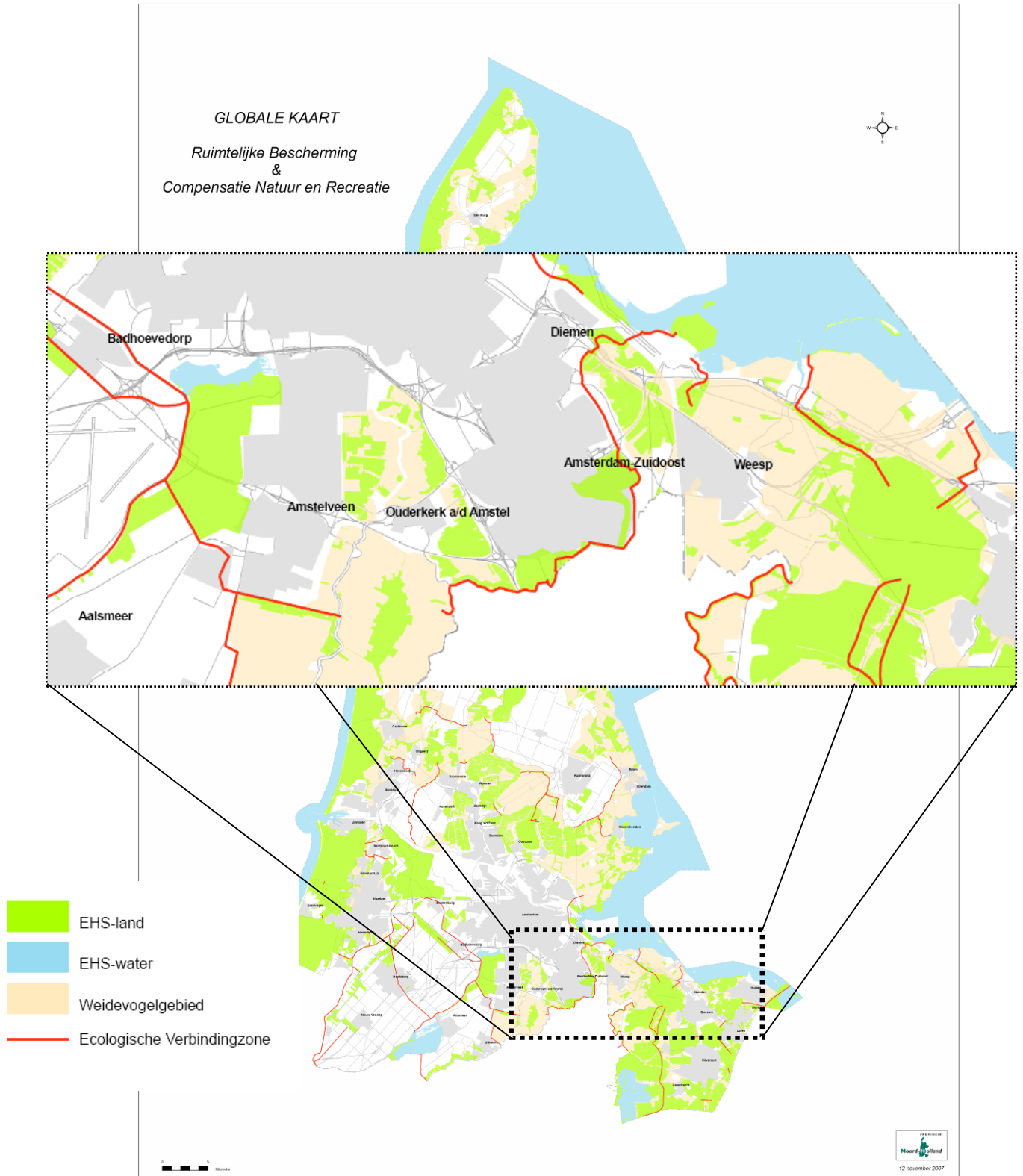
Leefgebiedenbenadering

De provincie wil soorten beschermen via een leefgebiedenbenadering. De provincie zal daartoe in overleg met de gebiedspartners actuele en potentiële natuurwaardenkaarten ontwikkelen. Inzicht in potentiële natuurwaarden is van belang voor natuurcompensatie en het effectueren van de actieve soortenbescherming. De natuurwaardenkaarten worden vertaald in gebiedsgerichte uitwerkingen van de leefgebieden moeras, grote wateren en kustzone, die in concrete uitvoeringsmaatregelen moeten uitmonden. De bedreigde en ernstig bedreigde soorten van de Rode Lijst worden zoveel mogelijk bij de gebiedsuitwerkingen betrokken. Het leefgebied agrarisch gebied zal eveneens worden uitgewerkt. Hierbij ligt de nadruk op de functie als foerageergebied voor de aan water gebonden soorten. Een uitwerking van het leefgebied stedelijk gebied acht de provincie vooral een taak van de gemeenten.

Voor strikt beschermde, maar in Flevoland algemeen voorkomende, soorten wil Flevoland toe naar een proactieve werkwijze waarbij er voldoende garanties zijn dat de soort duurzaam in Flevoland kan voortbestaan en mogelijkheden ontstaan voor ruimtelijke ontwikkelingen. In overleg met het rijk werkt de provincie voor de rugstreeppad een pilot uit. Wanneer deze succesvol blijkt en bijdraagt aan oplossingen voor ruimtelijke opgaven, zal de provincie deze werkwijze ook voor andere strikt beschermde soorten gaan toepassen. De provincie stemt haar eigen beheer af op bedreigde en beschermde dier- en planten-soorten en verwacht dat ook van natuurbeheerders en overige gebiedspartners. De gebiedsuitwerkingen kunnen aanleiding geven voor het herzien van de natuurdoeltypen-kaart en de gebiedsplannen natuur en landschap en agrarisch natuurbeheer.

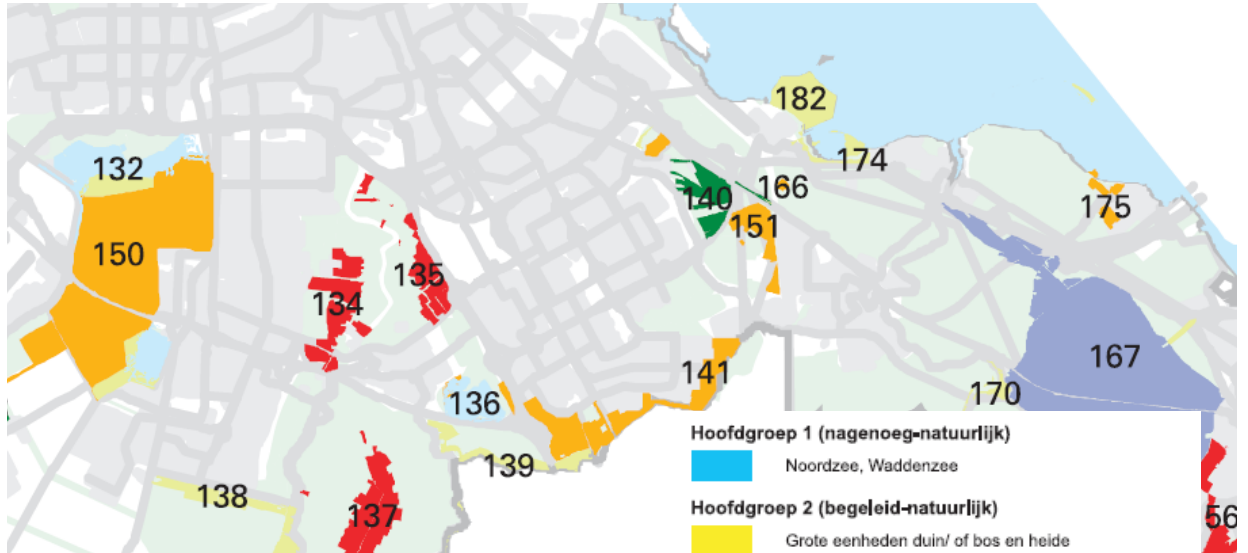
Bijlage 5: EHS en natuurdoeltypen in Noord-Holland

Onderstaand wordt de kaart weergegeven die hoort bij de partiële herziening van het streekplan van 22-11-2007 (Bron: website provincie Noord-Holland). De uitsnede betreft het gebied rondom het tracé.

a b c d e f g h

Onderstaand de weergave van relevante natuurdoelen [17] voor de gebieden rondom het tracé (deze staan uitgebreider in het rapport Natuur):

- 139 Oeverlanden Amstel en Gaasp
- 140 Diemer-, Overdiemer- en Gemeenschapspolder
- 150 Amsterdamse en Schinkelbos
- 166 Eendenkooi Gemeenschapspolder
- 167 Naardermeer en Vechtplassen

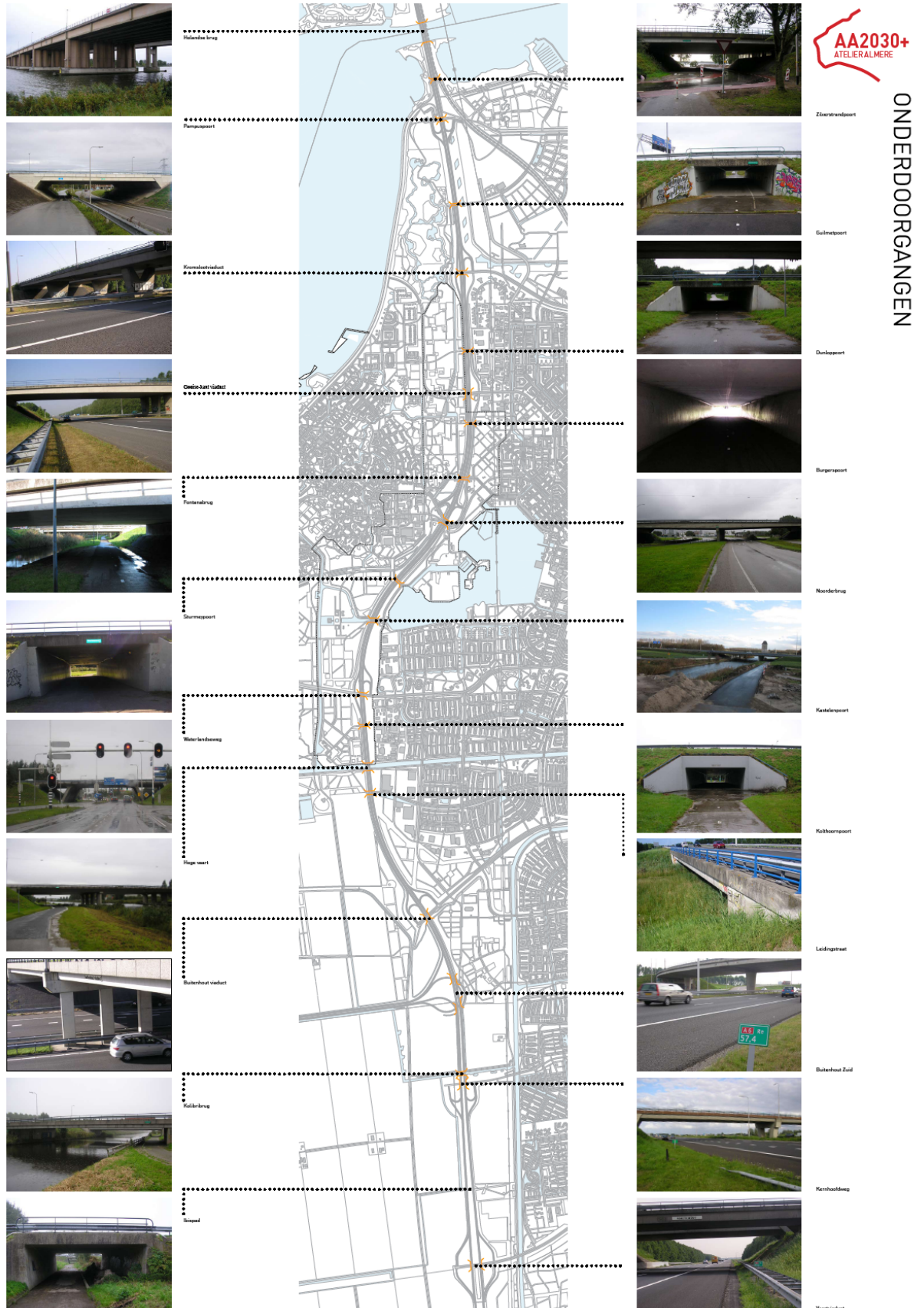
Niet van alle delen van de EHS zijn de natuurdoelen bepaald. In onderstaand tabel is een overzicht opgenomen van die gebieden waarvoor de natuurdoelen staan beschreven [17]. Dikgedrukt staat het/ staan de belangrijkste bijbehorende natuurdoeltypen in het gebied.

Naam	Natuurdoeltype (verwijzing Handboek Natuurdoeltypen)
139 Oeverlanden Amstel en Gaasp (deel Holendrecht en Bullewijkpolder)	Laagveen: 0-5 % zoetwatergemeenschap (3.1); >50% rietland en ruigte (3.3); 15-50% nat schraalgrasland (3.4); 0-5% bloemrijk grasland (3.5); 0-5 % bos van laagveen (3.9); 0-5% inheemse boscultuur (4B.4).
140 Diemer-, Overdiemer- en	Laagveen:

a b c d e f g h

Naam	Natuurdoeltype (verwijzing Handboek Natuurdoeltypen)
Gemeenschapspolder	0-5 % zoetwatergemeenschap (3.1); 5-15% rietland en ruigte (3.3); 0-5% nat schraalgrasland (3.4); 5-15% bloemrijk grasland (3.5); 0-5% veenheide (3.6); 5-15% struweel (3.7); 5-15% bos van laagveen (3.9); 15-50% grasland (4.2); 15-50% inheemse boscultuur (4B.4).
150 Amsterdamse en Schinkelbos	Zeeklei: 0-5 % zoetwatergemeenschap (3.1); 0-5% rietland en ruigte (3.4); 5-15% bloemrijk grasland (3.6); 0-5% struweel (3.8); >50% bos van zeeklei (3.10) 0-5% grasland (4.2) 5-15% inheemse boscultuur (4B.4) 5-15% uitheemse boscultuur (4B.5).
166 Eendenkooi Gemeenschapspolder	Laagveen: >50% inheemse boscultuur (4B.4).
167 Naardermeer en Vechtplassen	Laagveen: >50% veenboslandschap (2.2); 5-15% zoetwatergemeenschap (3.1); 5-15% rietland en ruigte (3.3); 5-15% nat schraalgrasland (3.4); 0-5% struweel (3.7); 5-15% bos van laagveen (3.9); 0-5% grasland (4.2).

Bijlage 6: Onderdoorgangen van de A6

Bijlage 7: Flora- en faunawet

Wettelijk kader

De algemene verbodsbepalingen, de handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, zijn een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante, wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Flora - en faunawet (artikelen 8 t/m 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Status geïntroduceerde soorten

Het doel van de verbodsbepalingen (art. 8) van de Flora- en faunawet is de bescherming van een aantal in het wild groeiende aangewezen plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied. De bescherming heeft geen betrekking op planten die voorkomen op een plaats waar ze aantoonbaar of naar alle waarschijnlijkheid alleen als gevolg van - al dan niet bewust uitgevoerde - menselijke activiteiten terecht zijn gekomen.

Relatie met de TN/MER SAA

In deze fase van het project wordt vooral gelet op ruimtebeslag/ vernietiging van leefgebied van beschermde soorten (artikel 8 en 11). Er wordt gekeken voor welke soorten effecten van ruimtebeslag te mitigeren zijn en voor welke soorten gecompenseerd moet worden.

Uit de effectbepaling blijkt dat verdroging nauwelijks aan de orde is en dat voor dit criterium geen effecten op de natuur te verwachten zijn. Verstoring van leefgebieden en effecten van versnippering moeten worden meegenomen indien dit leidt tot afname van geschikt leefgebied of een verlies van contact tussen functionele delen van

a b c d e f g h

leefgebieden. Dit is bij dit tracé nauwelijks aan de orde, daar het bestaande wegen betreft. Maatregelen zijn genoemd in Hoofdstuk 2.

Indeling in tabellen en vrijstellings- ontheffingsvoorwaarden

In de AMvB (Algemene Maatregel van Bestuur) van februari 2005, artikel 751, worden de beschermde soorten onderverdeeld in drie groepen:

Groep 1: Algemene soorten waarvoor een vrijstelling geldt (Tabel 1 AMvB).

Voor algemeen voorkomende soorten geldt een algemene vrijstelling voor de verboden 8 tot en met 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel is voor deze soorten de zorgplicht van kracht.

Groep 2: Overige soorten waarvoor een vrijstelling geldt wanneer volgens een gedragscode gewerkt wordt (Tabel 2 AMvB en vogels). Voor een aantal soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting mits volgens een door het Ministerie goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Wanneer een dergelijke gedragscode (nog) niet beschikbaar is, kan een ontheffing worden aangevraagd. Deze kan worden verleend indien de beoogde ruimtelijke ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort(en). Eventueel moeten hiertoe mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

Vogels

Door de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn zijn alle vogels beschermd en wordt er geen onderscheid gemaakt tussen soorten. Tijdens het broedseizoen zijn alle nestplaatsen beschermd en deze mogen dan niet verstoord worden. Buiten het broedseizoen zijn deze plaatsen niet beschermd, behalve wanneer het gaat om een vaste broed- of verblijfplaats. Roofvogels zijn niet in staat zelf nesten te maken en hergebruiken hun nesten of benutten kraaiennesten. Er geldt dat er voldoende nestgelegenheid aanwezig moet blijven en dat niet elk kraaiennest in een territorium gespaard hoeft te worden bij een ingreep. Ook nesten van bosuil, steenuil, kerkuil, groene specht, zwarte specht en grote bonte specht zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd.

Groep 3: Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, in AMvB aanvullend aangewezen soorten (streng beschermde soorten; Tabel 3 AMvB) en vaste broed- en verblijfplaatsen van vogels.

¹ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen

a b c d e f g h

Voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het Ministerie van LNV nog aanvullend aangewezen soorten, geldt een zwaar beschermingsregime. Wanneer verbodsbepalingen voor deze soorten overtreden kunnen worden, moet een ontheffing aangevraagd worden, welke alleen verleend kan worden wanneer:

1. er geen andere bevredigende oplossing bestaat, én;
2. er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten én;
3. er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Bevredigende oplossing

Een andere bevredigende oplossing is een alternatief resultaat voor het bereiken van hetzelfde of bijna hetzelfde doel wat beoogt wordt met de ingreep, maar tot geen of duidelijk minder negatief effect resulteert voor de betreffende soort. Met de termen 'andere bevredigende oplossing' en of 'alternatieven afweging' wordt in de praktijk hetzelfde bedoeld en ze worden door elkaar gebruikt. Voor het verkrijgen van een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van de strikt beschermde soorten (tabel 3) en vogels is het noodzakelijk dat er geen andere bevredigende oplossing aanwezig is.

Voor de verspreiding en aantasting van zwaar beschermde soorten is belangrijk. In deze fase van het m.e.r. vindt immers de alternatievenafweging plaats, iets dat later in het project niet meer goed mogelijk is.

Relevante soorten voor de TN/MER SAA

Uit de effectbepaling blijkt dat er leefgebied verloren gaat (door ruimtebeslag of verstoring) van de volgende zwaarder beschermde (tabel 2, vogels en tabel 3) soorten:

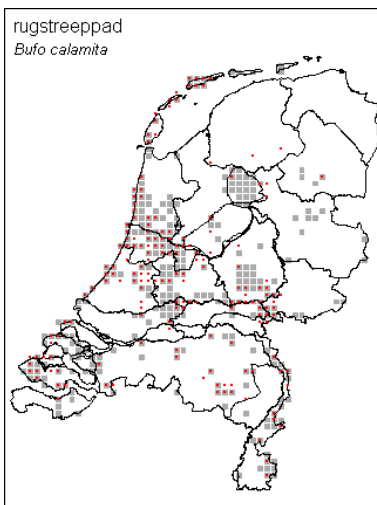
- Rugstreepad (tabel 3)
- Ringslang (tabel 3)
- Bittervoorn (tabel 3)
- Heikikker (tabel 3)
- Vogels met vaste broed- en verblijfplaatsen
- Eekhoorn (tabel 2)
- Rivierdonderpad (tabel 2)
- Kleine modderkruiper (tabel 2)
- Daslook (tabel 2)
- Rietorchis (tabel 2)

Effectbeschrijving per soort

Hier wordt op hoofdlijnen beschreven wat de effecten op bovengenoemde kernpopulaties zijn, of de gunstige instandhouding

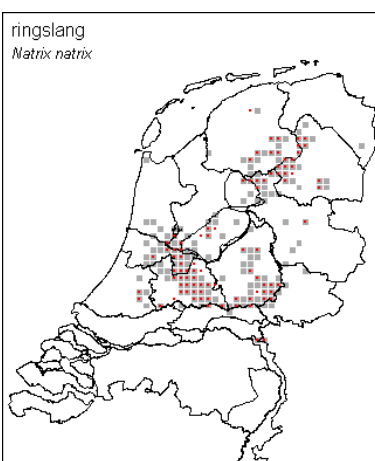
van soorten in gevaar komt en welke eisen aan mitigatie en compensatie gesteld worden. In een latere fase (bij de ontheffingsaanvraag) zal de werkmethodek verder uitgewerkt moeten worden, bijvoorbeeld door een ecologisch werkprotocol waarin rekening wordt gehouden met werkmethoden, gevoelige perioden van soorten etc. Alleen de soorten die in de directe omgeving van het tracé voorkomen en die zich in hun natuurlijke verspreidingsgebied bevinden, worden beschreven.

Rugstreppad

De rugstreppad leeft vooral in open terreinen waar de bodem en vegetatie regelmatig veranderingen ondergaan (pioniersvegetaties), bij voorkeur op droge en losgrondige bodems die snel opwarmen. Ze kunnen goed lopen en graven en kunnen hierdoor snel nieuwe gebieden ontdekken en koloniseren. Voortplantingswater bestaat meestal uit geïsoleerde en ondiepe, snel opwarmende wateren, met weinig begroeiing en zonder al te veel predatoren. Tijdens de winter graaft de soort zich in of kruipt in steenhopen, houtafval, vuilstort e.d. In westen van Nederland en in rivierengebied is de rugstreppad plaatselijk zeer algemeen, vooral in de duinen en aanliggende gronden. In het noorden, oosten en zuiden van het land is het areaal sterk versnipperd. Binnen het studiegebied is de soort op diverse locaties waargenomen. Direct langs het tracé is de soort in Overdiemen waargenomen, daarbuiten in Middelpolder onder Amstelveen, Diemerzeedijk en Almere. De soort kan vrijwel overal voorkomen en er is een redelijke kans dat de soort tijdens de werkzaamheden het werkgebied kolonialiseert. Dit is vooral aan de orde wanneer er zanddepots aanwezig zijn en tijdens de periode van voorbezetting met zand. Tijdens het werk zal hier rekening mee gehouden moeten worden. Tijdens de werkzaamheden nemen geschikte locaties voor de Rugstreppad toe. Uiteindelijk is er weinig tot geen effect op de Rugstreppadden populatie, mede doordat de standaard maatregelen geldt dat alle te dempen sloten hergraven worden. Er zijn geen specifieke compenserende maatregelen nodig.

Ringslang

De ringslang is gebonden aan water, maar kan tot op grote afstand van het water gezien worden. De ringslang houdt zich bij voorkeur op in overgangssituaties, waar naast gelegenheid om te zonnen ook voldoende schuilplaatsen aanwezig zijn. Vanaf eind maart vinden de paringen plaats, in deze periode trekken de dieren veel. In het voorjaar worden eieren gelegd in compost, blad- en andere broeihopen. De overwintering vindt plaats op land in gangenstelsels en hopen, bladerhopen of vermolmde boomstronken.

De ringslang komt vooral voor in het centrale deel van Nederland, rond de oevers van het IJmeer, Gooi en Vechtplassengebied, de Veluwe en het centrale deel van Noord-Nederland.

Binnen het studiegebied komt de soort op meerdere plekken voor.

De voornaamste locaties in de directe omgeving van het tracé zijn het Amsterdamse bos, de Gemeenschapspolder (waargenomen zwemmend via de Diem) en Knooppunt Muiderberg (Naardermeer). De Muidense moerassen liggen ook relatief dicht bij het plangebied.

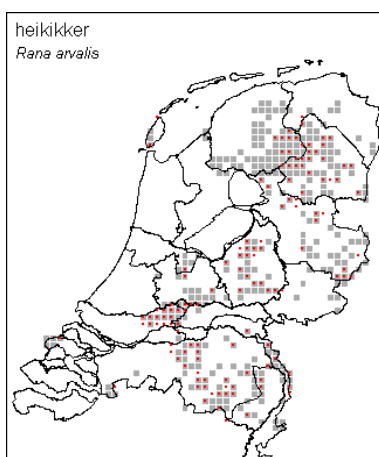
De verbetering van een aantal EVZ (zoals het realiseren van een natte onderdoorgang bij de Bloemendalerpolder/PEN-eiland) kan een positief en ontsnipperend effect hebben. Voor zover nu bekend gaan er geen wezenlijke delen van het leefgebied van de Ringslang verloren, er is dan ook geen compensatie nodig. Alleen in het Diemberbos is een redelijk ruimtebeslag door de bypass. Hier kunnen maatregelen genomen worden om de kwaliteit en de geschiktheid van het gebied voor de ringslang te verbeteren (amfibierijk en met voldoende broeihopen). Een water- en rietrijke inrichting is overigens al onderdeel van de herinrichting van het Diemberbos, wellicht dat hieraan bijgedragen kan worden. De kwantitatieve compensatie is gewaarborgd door de compensatieplicht voor de EHS/ Gemeenschapspolder.

Bittervoorn

De bittervoorn wordt aangetroffen in stilstaand of langzaam stromend water boven een niet te weke bodem, zoals in sloten, plassen en vijvers. Verder is een goed ontwikkelde onderwatervegetatie vereist, die beschutting geeft aan de jonge vissen. Voor de voorplanting is de soort afhankelijk van zoetwatermosselen, deze worden als gastheer voor de eitjes benut.

In Nederland is de bittervoorn vooral aan te treffen in het westen van het land, plaatselijk in hoge aantallen. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in het veenweidegebied (Holland, Utrecht, Friesland) en in het rivierenlandschap, waar de bittervoorn voorkomt in brede sloten en vaarten. Het beeld van de verspreiding is nog niet compleet en de soort wordt op meer locaties aangetroffen dan de meest recente RAVON-kaart (zie afbeelding). Binnen het studiegebied komt de soort voor in watergangen in Amstelveen, Diemen en Kromslootpark en in de Gaasperplas/Gaasp en IJmeerkustzone.

Geen van de locaties waar de soort is waargenomen valt binnen het plangebied, maar via de watergangstelsels is het waarschijnlijk dat de soort op meerdere locaties voorkomt. Als standaard mitigerende maatregel geldt het hergraven van watergangen van te dempen sloten. Aan de methode van demping worden verschillende eisen gesteld. Vissen en zoetwatermosselen moeten in elk geval gevangen en overgeplaatst worden naar de vooraf te graven nieuwe watergangen. Er is geen extra compensatie nodig.

Heikikker

De heikikker bewoont tal van habitats: laagveengebieden, voedselarme tot matig voedselrijke vennen, beekjes en andere waterpartijen, vochtige heide, blauwgraslanden, broek- en oobossen, beek- en rivierdalen en uiterwaarden. De heikikker heeft een voorkeur voor zwak

a b c d e f g h

zure wateren (pH = 5.0-6.0) en hij komt vaak samen voor met de nauw verwante bruine kikker. Voor het afzetten van de eiklumpen zijn open, ondiepe plassen favoriet. Na de paartijd zijn de volwassen dieren voornamelijk op het land te vinden in natte begroeiingen met biezen, grote zegge, lisdodden en andere hoog opschietende moerasplanten. De heikikker overwintert voornamelijk op het land.

In Nederland komt de heikikker in alle provincies voor, met uitzondering van Flevoland. De soort komt vooral voor in het oosten en ook in midden Nederland (Utrecht en Zuid-Holland) op de overgangen van klei naar veen zoals in de Vijfheerenlanden. Binnen het studiegebied is er één waarneming van de soort, in de zuidpunt van de Gemeenschapspolder. Dit valt buiten het plangebied waardoor er in deze fase geen aanleiding is voor compensatie.

Vogels met vaste broed- en verblijfplaats

Zoals genoemd is er een hele lijst met vogels waarvan de nestplaats dient als vaste broed- en verblijfplaats. Uit het effectenonderzoek blijkt dat er nesten verloren kunnen gaan van:

- Bosuil;
- Sperwer;
- Buizerd;
- Havik;
- Grote bonte specht.

Om verstoring van broedende vogels te voorkomen, moet er zoveel mogelijk buiten het broedseizoen gewerkt worden. Anders moeten de bomen en struiken en andere beplanting voorafgaand aan het broedseizoen verwijderd worden. Voor het vernietigen van vaste broedplaatsen (jaarrond of meerdere jaren in gebruik) is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig. De nestbomen moeten zoveel mogelijk worden gespaard. Als dat niet mogelijk is, kan compensatie plaatsvinden door het ophangen van nestkasten en het herplanten van bomen. De herplant van bomen is gewaarborgd door de compensatieplicht uit de Boswet. Extra compensatie is niet nodig.

Eekhoorn

De eekhoorn is een echte bosbewoner en komt vaak voor in ouder bos (naaldbos > 20 jaar en loofbos > 40 jaar) omdat daar meer nestgelegenheid en voedsel is [h]. De soort kan ook op de bosbodem gezien worden, hier begraaft hij zijn eten voor de winterperiode. Een winterslaap kennen eekhoorns niet, ze blijven in hun nest en leggen voedselvoorraden aan. Eekhoorns leven alleen en hebben een eigen leefgebied waarbinnen voedsel wordt gezocht. Deze territoria kunnen elkaar overlappen. De territoria van mannetjes zijn groter dan die van vrouwtjes. De grootte van leefgebieden varieert sterk, er worden groottes van 2 tot 50 ha genoemd.

De eekhoorn komt in grote delen van Nederland voor. Binnen het studiegebied zijn waarnemingen bekend van het Amsterdamse bos en van oude herenhuizen rond de Amstel.

Mogelijk gaat een zeer gering deel van het leefgebied verloren rond het Amsterdamse bos. Gezien de grootte van de territoria van de soorten is dit een gering effect en is, naast de compensatieplicht vanuit de Boswet, geen extra compensatie nodig.

Rivierdonderpad

De meest voorkomende rivierdonderpadden behoren tot een ondersoort die verblijft op en onder de verharde oeverzones van meren en rivieren. Rivierdonderpadden zijn erg honkvast; de bewegingsruimte is beperkt tot enkele meters (maximaal ongeveer 15-20 m). De soort zwemt zelden in open water of boven een kale ondergrond; kleine stuwen en onbegroeide bodems in een beek vormen al gauw een onoverkomelijke hindernis.

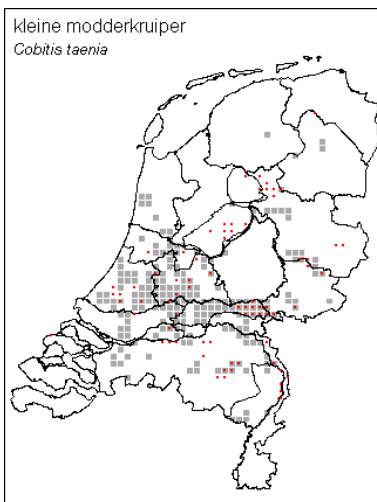
In ons land is de ondersoort van de grote rivieren en meren en andere stilstaande wateren op veel plaatsen algemeen en breidt deze zich uit. Grote populaties worden gevonden in het IJsselmeer, het Noord-Hollandse plasseengebied en in poldergebieden bij betonnen stuwtjes en puinsteen. Binnen het studiegebied is de soort waargenomen in de Ouderkerkerplas en Gaasperplas. Er wordt niet in de oevers van deze plassen gewerkt waardoor het leefgebied niet wordt aangetast, er is dan ook geen compensatie nodig.

Kleine modderkruiper

Kleine modderkruipers worden aangetroffen in sloten, beken, rivierarmen en meren. De ideale habitat ligt in stilstaande en langzaam stromende wateren. De soort is aangepast aan een leven op en in de bodem. De kleine modderkruiper heeft een gering drijfvermogen en kan daardoor op de bodem blijven liggen. Ook kan de soort overleven in zuurstofarme situaties. Voor ei-afzetting wordt een vrij kale zandige bodem gebruikt.

Tot in de jaren '80 van de vorige eeuw werd gedacht dat de kleine modderkruiper in Nederland zeldzaam was. Dit bleek een misvatting. Door vaker en gericht te inventariseren op het voorkomen van kleine vissoorten (onder andere met behulp van schepnetten) is nu een beter beeld van de verspreiding van deze soorten verkregen. De kleine modderkruiper komt in heel Nederland voor, vooral in het Noord-Hollandse polderland en in Friesland, verder in oeverzones van grote wateren als het Ketelmeer, het IJ en alle Veluwe randmeren (ook midden in kranswiervelden) en in de grote rivieren en kleine rivieren. De soort is binnen het studiegebied op meerdere locaties waargenomen. Als standaard mitigerende maatregel geldt het hergraven van watergangen van te dempen sloten. Voor het dempen van sloten waar de soort voorkomt, is een ontheffing nodig. Aan de methode van demping worden verschillende eisen gesteld. De vissen moeten in elk geval gevangen en overgeplaatst worden naar de vooraf te graven nieuwe watergangen. Er is geen extra compensatie nodig.

a b c d e f g h

Daslook

Daslook groeit op vochtige, vrij voedselrijke en kalkhoudende grond. Ook schaduw is belangrijk en de soort wordt vooral aangetroffen in loofbossen, parken en buitenplaatsen.

De plant groeit vaak in groepen en trekt door de sterke uienlucht snel de aandacht. Binnen het studiegebied is de soort waargenomen in het Amsterdamse bos. De precieze locatie is niet bekend. Door de wegverbreding kan een deel van de standplaats verloren gaan. Als dat niet te voorkomen is, moet er een ontheffing nodig en moeten de planten worden uitgegraven en elders ingegraven.

Rietorchis

De rietorchis wordt aangetroffen op vochtige tot natte grond. De bodem is matig voedselrijk en zwak zuur. De standplaats is meestal zonnig en zelden licht beschadwd. Groeiplaatsen met genoemde kenmerken kunnen zijn: moerassig grasland, boezemhooiland, trilvenen, veenmosrietlanden, zandplaten, opgespoten terreinen en langs kwel sloten.

Binnen het studiegebied is de soort op verschillende locaties waargenomen in de berm langs de A1, ook komt de soort voor op de Hoge Dijk en rondom Almere.

Door de wegverbreding gaan standplaatsen van de rietorchis verloren. Hiervoor moet ontheffing aangevraagd worden. Als mitigerende maatregel moeten de planten als ze niet gespaard kunnen blijven, worden uitgegraven en elders worden ingegraven.

Samenvatting Maatregelen

Voor ontwerp:

- Onderdoorgang bypass Diemberbos geschikt maken voor ringslangen door het realiseren van stapstenen rondom de onderdoorgang;
- hergraven van watergangen², dit is verplicht in de omgeving van leefgebieden van bittervoorn en kleine modderkruiper. Leefgebieden zijn bekend rond de Gaasp, Muidense moerassen en in het Kromslootpark.

Voor de uitvoering van werkzaamheden:

- tijdens werkzaamheden rekening houden met kolonisatie van werkgebied door rugstreepad en hier maatregelen voor treffen;
- voor het dempen van sloten moet op zo'n manier gewerkt worden dat de schade aan vissoorten (zoals bittervoorn en kleine modderkruiper) minimaal is;
- waar mogelijk standplaatsen rietorchis en daslook sparen, anders uitgraven en elders ingraven;
- voorafgaand aan broedseizoen nestkasten ophangen, dit is verplicht op locaties waar vaste nestplaatsen van bosuil, sperwer, buizerd e.d. verloren gaan (vb. Amsterdamse bos, Diemberbos en de parken rond Almere).

Extra mogelijkheden voor versterking van leefgebieden;

- de bittervoorn komt voor in Diemen en Watergraafsmeer. Door het aanleggen van een duiker in de A10 (km 12.0 – 13.0) kunnen deze leefgebieden verbonden worden.

² Het hergraven van watergangen is ook verplicht vanuit wetgeving en beleid op het gebied van water (zie Deelrapport Bodem en Water).